

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre — — 36 kor.
Fél évre — — 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra — — 3 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, október 9.

Nyugalomba vonult Aradmegye alispánja.

(Beszélgetés Dálnoki-Nagy Lajossal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Dálnoki Nagy Lajos dr. Arad vármegyének tizenkilenc éven át volt alispánja ma délelőtt a vármegye közigazgatási bizottságának ülésén beadta lemondását. Ezt a váratlan hírt őszinte sajnálattal fogadják mindazok, — tehát a megye összes lakói — akik Dálnoki Nagy Lajos hivatali működését becsesnek, értékesnek, hasznosnak tartották. A most nyugalomba vonuló kiváló férfiú három évtizedes működéséről alig néhány hónappal ezelőtt — július derekán — emlékezett meg az Aradi Közlöny. Dálnoki Nagy Lajos már három évtizede működik a közigazgatási pályán és ez idő alatt ezer példáját szolgáltatta nemesen puritán gondolkodásának, igaz emberiséggel finoman érző meleg szívének, nobilis felfogásának és igazságszeretetének.

Tudvalevőleg Dálnoki Nagy Lajos harminc év előtt mint főispáni titkár került Aradra és kiváló képességei révén gyorsan haladt pályáján. Tizenkilenc évvel ezelőtt Aradmegye főjegyzője volt és akkor alispánná választották. Ez az ismeretes Kriványeset alkalmával történt. Az akkori alispán ugyanis nyugalomba vonult és a törvényhatóság bizalma őt ültette a megye diszes alispáni székébe. Azóta megszakítás nélkül működött ebben a felelősségteljes, sok és izgalmas munkát igénylő pozícióban, amelyben osztatlan elismerést és meleg sikereket aratott. Alispáni állásából aránylag fiatalon történő távozása fölött való végtelen sajnálkozásunkat csak az a tudat enyhíti, hogy Dálnoki Nagy Lajos irodalmi működésének reneszánsza most következik. Tudvalevőleg az alispán egyike a magyar irodalmi munkások legkiválóbbjainak. Már fiatalon a budapesti Nemzeti Színházban színrekerült színművével dokumentálta rendkívüli és előkelő írói képességeit és azóta is számos alkalommal örvendeztette meg a magyar közönséget ritka értékű prózai és verses műveivel. Hogy nem termelhetett annyit, amennyit szeretett volna, és amennyit az olvasó, valamint az irodalmi körök tőle vártak, annak végtelen nagy hivatali elfoglaltsága volt az oka. Most, hogy ez megszűnik, minden bizonnyal megkapjuk tőle mindazokat a becses irodalmi alkotásokat, amelyeket már rég kívánunk és amelyek az ő lelkének kohójában talán hosszú-hosszu idők óta forrnak, érlelődnek.

Harminc éves jubileumra és nyugalombavonulása alkalmából az aradi Kölcsey-Egyesület irodalmi est keretében fogja őt érdeme szerint méltatni. Az aradi szintársulat tagjai a kulturpalotában előadják Dálnoki Nagy Lajos legelső darabját, A harangot, az-

után pedig az aradi irodalmi élet egyik kiválósága előadást tart a jubiláns működéséről.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste a nyugalomba vonuló alispánt, aki a következő nyilatkozatot volt szives tenni:

— *Betegségem következtében megyek nyugalomba.* Harminc esztendeje működöm a közigazgatási pályán és tizenkilenc éve dolgozom Aradvármegye alispáni székében. Akik előtt nem ismeretlenek a közigazgatási munka nehézségei és akik tudják mit jelent Arad vármegye alispáni állásában tizenkilenc évig dolgozni, azok előtt egészen érthető, ha nyugalomra vágyom. A háború kitörése óta ugyszólván pihenés nélkül végeztem teendőimet és ez különben sem erős szervezetenet megviselte. Amikor kitört a háború, azt hittük, hogy még két esztendeig sem tarthat és ezért Aradvármegye közigazgatási tisztviselői nem vették igénybe szabadságidejüket. Most már látjuk, hogy nem helyesen cselekedtünk, mert a háború megsokasodott közigazgatási teendőit pihenés nélkül képtelenség úgy ellátni, hogy az súlyos nyomokat ne hagyjon az ember szervezetén. Az idegeim nem bírják tovább a hivatali munkát és ezért a jövő hónapban végleg megválok az alispáni széktől. A szabályok értelmében hosszabb betegségi szabadságot vehetnék igénybe, ezt azonban nem teszem, hanem alkalmat adok arra, hogy a többi megüresedett állásokkal együtt az alispáni széket is betöltsék az októberi megyegyűlésen. A választás napjáig természetesen állásomban maradok. Nyugalomba vonulásom után továbbra is Aradon akarok maradni, mert most már ez az én igazi otthonom.

— Jövendő irodalmi működéséről, terveiről sziveskedjék tájékoztatni a közönséget.

— Egyelőre pihenni akarok, mert nagyon ki vagyok fáradva.

— Remélhetőleg a közönség csak ezután fogja megkapni mindazt, amit irodalmi szempontból alispán urtól vár? — kérdezte munkatársunk.

Szelid mosollyal, szerényen ezt válaszolta Dálnoki Nagy Lajos:

— Engedje meg, hogy csak ennyit mondjak: *remélhetőleg nem fognak csalatkozni.*

Aradvármegye e havi közgyűlésén több fontos állás kerül betöltésre. A megüresedett alispáni széket természetesen Schill József főjegyzővel fogja betölteni a törvényhatósági bizottság. Az Aradi Közlöny arról is ismeretes, hogy nem szokott hangulatot kel-

teni, vagy állást foglalni egy-egy megüresedett hivatali szék egyetlen pályázója mellett sem most azonban eltérünk ettől a gyakorlattól és Schill József főjegyző mellett emelünk szót. Aradvármegyénel csaknem két évtizeden át végzi ő a főjegyzői teendőket és hogy milyen eredménnyel tölti be ezt a rendkívüli szorgalmat és nagy képességeket igénylő óriási munkakört, azt nemcsak nálunk, hanem még a szomszédos vármegyékben is tudják. Éppen ezért szó sem lehet arról, hogy esetleg idegenből pályázó személylyel töltsék be a megüresedett alispáni pozíciót. Schill Józsefben olyan csodálatos munkaerőt bir Aradvármegye közigazgatása, a milyenhez hasonlítható kevés van az egész országban. Schill József helyére természetesen szintén pályázatot fognak kiírni és ha esetleg a vármegye egyik másodfőjegyzője lesz az utód, akkor a megye mindkét másodfőjegyzői állása szintén betöltésre kerül. (A hősi halált halt Heppes Aladás másodfőjegyzői állása sincs még tudvalevőleg betöltve.) Mindent összevéve az októberi megyegyűlés mintegy tizenkét fontos állást fog betölteni. Ezek a következők: alispáni, főjegyzői, két másodfőjegyzői, egy első aljegyzői, az aradi, pécskai, az eleki és a tornovai főszolgabírói állások és néhány szolgabírói állás. Az állások betöltése körül természetesen már megindultak a kombinációk.

Meghírsült angol

támadások.

Berlin, október 8. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harstér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsapartja:

A harci tevékenység Flandriában déltől estig, a Houthouster-erdő és az Ypern—menini országot között jelentékenyen feléledt. Erős pergőtűz előzte meg az angol részleges támadásokat, melyek a harc vonal egyes szakaszai ellen kifejlődtek. Az ellenség által harcbavetett rohamcsapatok sehol sem jutottak előre, védelmünk a tölcsérmezőben lekötve tartotta őket.

A német trónörökös hadcsapartja:

A Laon—soissons-orozágot mindkét oldalán a tüzérségi tevékenység az Ailette-lapály és a Pargnytól délre fekvő fensík között nagy hevességgel folyik. Este Vauxaillonnál több francia század előretört. Tűzünk visszavetette őket. A Maastól keletre állásaink és azok mögöttes területe, Samognieux és Becinvaux között erős tűz alatt állottak. Tüzérségünk hatása

lekötötte a franciáknak egy Beaumont-tól délnyugatra készülő támadását.

A keleti határon és a Macedon-arevonalon nem volt nagyobb harci tevékenység. — **Ludendorff**, első főszéflásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Döntött a zsüri a földmivvelésügyi miniszter ügyében.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Mezössy Béla földmivvelésügyi miniszter ellen a Világ hasábjain emelt vádak elbírálására hívatott választott bíróság vasárnap két napos tárgyalás után meghozta ítéletét. A zsüri kimondta, hogy Mezössy Béla minden kétségen felül álló egyéni tisztességét az inkriminált, vád tárgyává tett cselekedetek semmiféle vonatkozásban nem érintik.

A választott bíróság, amelynek Mezössy Béla részéről *Dessewffy* Emil gróf és *Sebess* Dénes királyi ítéletábrái tanácselnök, *Magyar* Lajos, a Világ munkatársa részéről *Szende* Pál és *Rónay* Zoltán dr. voltak a tagjai, *Wlassits* Gyula báró közigazgatási bírósági elnök vezetésével *Dessewffy* Emil gróf palotájában szombaton kezdte meg az ügy tárgyalását.

A tárgyalás teljesen feszelen, formaságoktól, külsőségektől mentes volt. Elsőként *Magyar* Lajost hallgatta ki a bíróság. Kihallgatása három óra hosszat tartott. Előbb összefüggő vallomásban ismételte meg azokat a vádakot, amelyekkel a minisztert cikksorozatában illette, felsorolta összes bizonyítéknak szánt adatait, aztán a választott bíróság elnöke és tagjai részéről hozzá intézett kérdésekre válaszolt.

Kihallgatása után a tárgyalást vasárnapra halasztották. Vasárnap délután folytatta a zsüri a tárgyalást *Dessewffy* gróf *Scitovszky*-téri palotájában. Mezössy Béla földmivvelésügyi minisztert hallgatták ki.

A miniszter beszéde során adatokkal bizonyította a vádak igaztalanságát.

Mezössy miniszter vallomása után az írásos adatokat vizsgálta meg a bíróság. A négy óra hosszat tartó tárgyalás után, a mindkét fél részéről előterjesztett bizonyítékok birtokában, *A választott bíróság teljesen tisztázottnak látta a tényállást.* Így aztán nem volt akadálya annak, hogy a bíróság nyomában meg is hozza döntését.

Mezössy Bélának az inkriminált közgazdasági tevékenységből egy fillérnyi egyéni haszna sem volt. Kimondta ezért a bíróság, hogy a miniszter hírlapi vád tárgyává tett eljárása *egyéni tisztességét*, politikai integritását semmiképpen sem érinti.

Kimondta még a bíróság, hogy *Magyar* Lajos egyoldalú adatok alapján írta meg a cikkeket, *jóhiszenősége mindazonáltal kétségtelen, vitán kívül áll.*

A határozattal az ügy végleg lekerült a napirendről.

Komoly hírek a kormány rekonstrukciójáról

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kormány helyzetét újabb személyi kérdések nehezítik meg. Ezúttal *Beck* Lajos képviselő személye körül folyik a harc. Az Esterházy kormány hivatlba lépése óta szó van arról, hogy *Beck* Lajos államtitkár lesz. Eleinte a pénzügyminiszteriumba, majd az igazságügyminiszteriumba akarták kinevezni, azután heteken át semmit sem beszéltek a kinevezésről. Most megint időszerű lett a kérdés és hír szerint úgy akarják azt megoldani, hogy *Beck* Lajost államtitkárrá nevezik ki az igazságügyminiszteriumba, azonban nem itt, hanem az átmeneti miniszteriumban fog szolgálatot teljesíteni. Ez a megoldás most váratlanul nagy akadályokba ütközött. Megjelent a forumon az Apponyi párt és nánthogy újabb stárum-elosztásról van szó, igényt nyújtott be. Politikai körökben azt mondják, hogy az Apponyi párt ellensúlyozásául *Beck* Lajos kinevezésének a maga részéről is újabb államtitkárságot követel. Hogy azonban a zavar még nagyobb legyen, *Földes* Béla állítólag kijelentette, hogy *nem veszi be miniszteriumába Beck* Lajost. Hogy ez pártjának intenciójára történt volna-e, vagy pedig *Földes* személyes elhatározása, azt az érdekelt körök nem tudják. Azonban tény, hogy a kinevezés körül nincs meg az egyetértés és még ismretlen, hogy ezt a személyes ügyet a kormány hogyan fogja elintézni.

Egyik fővárosi estilap a következőket jelenti: Olyan helyről, ahol a pártok és a kormány helyzetét jól ismerik és amely helynek megbízhatóságában és komolyságában nincs ok kételkedni, a következő értesüléseket szereztük: A *Wekerle* kormányban küszöbön állanak olyan változások, melyek a kormány képét lényegesen meg fogják változtatni. *Ugron* Gábor belügyminiszter távozása most már befejezett dolog. *Ugron* már Esterházy távozásakor menni akart, csak a kormány egységessége miatt maradt meg helyén. A belügyminiszter nem volt szerencsés kezű. Államtitkárával *Palugyay* Móriccral együtt számos politikai és személyes baklövést követett el, melyek következményeit viselni kell. *Még e hó végén úgy Ugron* Gábor, mint *Palugyay* Móric távozik. A belügyminiszter titkos tanácsos lesz, és átveszi az erdélyi ügyek vezetését. A belügyi tárcát most már feltétlenül magának követeli az Apponyi párt. A belügyminiszteri székbe *Tóth* Jánost szerették volna ültetni, mivel azonban őt az alkotmány párt és a kormány egyes tagjai nem látnák szívesen, a pártnak egyik olyan tagját keresték ki, aki iránt a hatvanhetes pártok is bizalommal lennének. *Szalay* László, abaujtomamegyei főispánban állapodtak meg. Melléje belügyi államtitkáru *Szmrecsányi* György pozsonyi főispán kerülne, amivel a néppárt államtitkári vágyait is kielégítenék.

Ezek mellett a *Károlyi* párt és a kormány utja egyre jobban távolodik egymástól. A választói jog nem elégíti ki és a külpolitikai, valamint gazdasági kérdésekben is észélyezi a párt a kormány helyzetét. *Károlyi* Mihály gróf semmit sem hajlandó engedni a választójogból, álláspontja hajtha-

tatlan a külügyi kérdésekben is. *Károlyi* kívül áll a kormányon, felelőtlenül politizál és nem törődik vele, hogy magatartásával lehetetlenné teszi *Batthyány* Tivadar gróf népjóléti miniszter helyzetét a kormányban. Ennek következményeképpen *Batthyány* Tivadar gróf rövid időn belül kénytelen lesz kiválni a kormányból és ebben az esetben helyét *Szterényi* József foglalná el. Amennyiben *Szterényi* József más tárcát kapna, népjóléti miniszter *Teleky* Pál gróf a Hadigondozó Hivatal elnöke lenne. Több személyi változás lesz a főispáni karban is. *Tizzenkét* főispán, főleg *Károlyi* pártiak, távozik helyéről. Az új főispánok között leggyakrabban *Hammersberg* László és *Gedeon* Aladár neveit emlegetik. Midez ma egy kissé valószínűtlennek hangzik, de rövid időn belül teljesebbé megy, mert ez az egyetlen módja a titkos válság elintézésének.

A lap, amely ezt a hírt közli, ezekhez a következő megjegyzést fűzte: Közreadjuk ezeket a jóslatokat, a nélkül, hogy e hírek hitelességét tulbecsülnénk. Mindenesetre jellemző a kormány helyzetére, hogy az őt támogató pártok körében terjedtek el ezek a hírek, amelyek megfontolásra érdemesek.

Feléledt a tüzérségi tűz az Isonzónál.

Budapest, október 8. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Olasz határ:

Az Isonzó mellett a tüzérségi tűz számos ponton erősebben feléledt. Különösen a *Bainsizza*—*Heiligengeist* fensíkon fokozódott jelentékenyen. Gyalogsági harcokra csak a *Gabrielle* szakaszon került a sor, ahol éjtélkor olasz előretöréseket visszavertünk. Egyébként sehol sincs különös esemény. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kerenszki megtartja a hatalmat.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Pétervár. A Távirati Ügynökség jelenti: *Kerenszki* elnökletével a kormány tagjai ma délután tanácskozást tartottak a demokrata konferencia és a polgári elemek képviselőivel. Egyegyed órai tanácskozás után az összes kérdésekben megegyezés jött létre. *Kerenszki* kijelentette, hogy haladéktalanul teljes kormányt szándékozik alakítani és az újból helyreállított koalíciós kormány nagy munkának szentelhetné magát.

Pétervár. *Kerenszki* ma este hat órakor közötté az általános vasutas szövetség bizottságával, hogy kívánságait e hó 9-én teljesítik és arra kérte őket, hogy a sztrájk határozatot vonják vissza.

Lugano. A *Secolo* jelenti Pétervárról: Katonai körök a Keleti tengeren a finn tengerpart ellen német támadásra számítanak. Az orosz őrhajókat szolgálatot fokozták és a flotta egységeit egyes pontokon összevonták.

Stockholm. Október 6-iki orosz jelentés közli, hogy október 4-én harminc ellenséges repülőgép megtámadta *Galac* városát. Sok bombát dobtak le, amelyek ép oly sok áldozatot követeltek a polgári lakosságból, mint a csapatokból.

Megkerül a posta 160.000 koronája.

Saját tudósítók telefonjelentése.

Emlékezetes még, hogy a budapest-kassai vasútvonalon a mozgópostáról elloptak egy pénzcsomagot, amelyben százhatvan ezer korona volt.

A gyanúsított postaszolgát, Puskás Istvánt letartóztatták. Puskás a vallás során belekeverte az ügybe két társát, Bara Sámuel és Jeney Józsefet. Mind a kettőt alapítványul. Bara Sámuel szabadon engedték. Jeneyt az elsőbíróság hétesztendei fegyházra ítélte, míg az igazi bűnös, Puskás, hat évet kapott. A gyűjtőfogházban június 21-én Jeney József összebárátkozott Hanák Károly nevű rabbal. Kölesönösen elpanaszolták egymásnak a sorsukat. Beszélgetés közben azután Hanák elmondta, hogy ő megismerkedett nemrég Puskás egyik közeli rokonával, aki eldicselkedett neki, hogy ő Puskás Istvántól, tolvajtól nagy summát lopott, amiből majd földet és házat fog vásárolni, szóval uri életet fog folytatni. Jeney erről a beszélgetésről jelentést tett a gyűjtőfogház igazgatóságának, aki azonnal közölte a rendőrséggel. Erre Krecsányi Kálmán főkapitányhelyettes vette át az ügyet, aki azután csakhamar igen fontos

adatok birtokába jutott és valószínű, hogy hamar meg is kerül az ellopott pénz.

Érdekes, hogy Jeneyt a nyáron, amikor az ügyészségi fogház rabjai kérték, hogy katonák lehessenek, szintén besorozták. A sorozás éppen aznap történt, amikor a tábla fölmentette, tehát Jeneyt nem bocsátották el, hanem azonnal elvitték a kaszárnyába. A negyvenegy esztendő ember hiába kérte, hogy adjanak neki nyolc-tíz napi szabadságot, amely idő alatt rég nem látott családját, feleségét és öt kis gyermeke két fölkeresheti, nem teljesítették a kérést. És anélkül, hogy hozzátartozóit láthatta volna, elvitték az olasz frontra, ahonnan a nyomozás során most majd vissza kell hozni, mert a rendőrségnek szüksége lesz vallomására.

Jeney István már tizenöt éven át szolgálta a postát, amikor a lopás történt. Az állását, amikor az elsőbíróóság elítélte, el is veszítette. Védője, Weisz Ödön dr. most kérvényt adott be a postaigazgatóságához, hogy Jeneyt helyezték vissza állásába és az elmaradt fizetését is adják ki, mert a felesége és öt kis gyermeke nagy nyomorral küzd.

Országos gyűlést tartottak az állami tisztviselők.

(Viharos jelenetek.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete vasárnap délután négy órakor rendkívüli közgyűlést tartott a régi képviselőház üléstermében. A gyűlésen az ország minden részéről jelentek meg állami tisztviselők, mintegy öt-hatszáz. A rendkívüli közgyűlés mindvégig mozdíthatatlanul izgalmas lefolyású volt. Már az ülés megnyitása előtt történt incidens. Több állami tisztviselő kifogásolta ugyanis, hogy az elnökség rendőröket rendelt ki a gyűlésre, akik igazolták a tisztviselőket. Követelték a rendőrök azonnali eltávolítását. *Andor* Endre dr. miniszteri tanácsos kijelentette, hogy azért kértek rendőröket, mert az egyesületnek nincs elegendő szolgálója. A többség azonban ragaszkodott a rendőrök eltávolításához, ami meg is történt.

Kossinszky Viktor királyi tanácsos nyitotta meg az ülést s a jegyzőkönyv vezetésére dr. Biró Benedeket kérte fel. Bejelentette, hogy a gyűlés napirendjén a husvétii közgyűlésen hozott határozat revíziója és a szolgálati pragmatika ügye szerepel. Husvét óta a drágaság egyre fokozódott. Még a székesfehérváros iskoláiban is a kétszeresre emelték a tandíjat. Legutóbb, amikor a miniszterelnöknél jártak, Wekerle is konstataulta, hogy a nyersanyag és a munkabér drágul. A tisztviselők képtelenek ezzel lépést tartani. Lehetetlen, hogy amikor magá viszonyait mindenki a mostani helyzet szerint tudja módosítani, egyedül nekik kelljen garasokért dolgozni. (Közbeiktáltás: Kiuzsoráznak bennünket!) Minden kérdésünkre azt mondják, hogy nincs fedezet, pedig ahogy a vasutasok fizetésrendezésére megtudták találni a fedezetet, épp úgy a miénknek is mód lenne. (Zajos helyeslés.)

A memorandum.

Ezután *Biró* Benedek dr. felolvassa azt a felterjesztést, amit a rendkívüli közgyűlés a miniszterelnökhöz intéz. A husvétii memorandumban, ugymond, ötven-hetvenöt-száz százalékos háborus segélyt kértünk, most pedig azt kívánjuk, hogy 1917. november 1-től a férfi s női alkalmazottak egyaránt kétszáz, százötven, illetve száz százalékos háborus segélyben részesüljenek. Követeljük továbbá statáriális joggal felruházott kormánybiztosnak a kirendelését,

hogy gátat vessen a további áremelkedéseknek. Ha a normális költségvetésben nem volna fedezet a tisztviselők fizetésrendezésére, akkor a többletet a háborus kiadások között, mint a katonai illetményeket számolják el. Végül kívánják a szolgálati pragmatikára vonatkozó törvényjavaslatnak még az őszi parlamenti ciklus elé való terjesztését.

Elek Gyula (Győr) szól ezután a kérdéshez. Szerinte a tisztviselők kívánságait csak kis részben és papíron teljesítették. Senki sem vesz komolyan bennünket. (Óriási zaj, közbeiktáltás: „Egy lap azt írta, meg vagyunk elégedve!”) Most akarnak ötven-száz százalékos segélyt adni, amikor a drágaság kétezer százalékkal nőtt. Nem tükrik tovább a halogatást. Gyors tetteket kérünk. Azonnal hívják össze az országos kongresszust. (Percekig tartó taps.) Ezután megtámadja a miniszteriumi fogalmazói kart, amely szerinte nem rendelkezik gyakorlati tudással és elfoglalt. (Közbeiktáltás: Ez nem érvelés, ez gyanúsítás!)

Elnök: Visszautasítja a fogalmazói kart ért gyanúsításokat.

Elek Gyula: Elhallgattatni nem engedem magamat! (Közbeiktáltás: Kenyeret kérünk!) Ha nem teljesítik a felterjesztésben foglalt követeléseket, akkor azonnal hívják össze a kongresszust és abból kiadják ki egy nagybizottságot, amely öfélése elé járuljon és tőle kérje a tisztviselők helyzetének rendezését. (Zajos éljenzés és taps.)

Benet Antal (Marosvásárhely): Közeledik a tél és a mi kamráink üresek, nincs szén, nincs fa, nincs zsír bennük. Elfogadja az elnökség felterjesztését, mert az a reménye, hogy az közelebb viszi a célhoz őket. A tisztviselők nem kapják meg a munkájuk ellenértékét. Tessék mutatni egy tanítót, aki megkapta a négyszáz korona családi pótlékot! (Igaz! Ugy van!)

Kivezettek egy tanítót.

Bartha Pál tanító: En megkaptam!

Óriási láрма tört ki erre a kijelentésre, a közbeszólót többen körülveszik, fenyegetőleg rázzák feléje öklüket, majd megragadják és kituszkolják a tereméből.

Az elnök: Kijelenti, hogy ha ilyen incidensek fordulnak elő, kénytelen lesz a közgyűlést felosztatni. (Óriási láрма!)

Az elnök ezután a nagy zajban tíz percre felfüggeszti a közgyűlést. Utána Benei folytatja beszédét. Harminc éven át mint tanító békét és szeretetet hirdetett és nagyon sajnálja, hogy éppen az ő beszéde alatt történt ez a kínos incidens. En a hadtápterről jöttem ide és azt kiáltom társaim nevében azok felé, akiket illet: segítség, mert elveszünk! (Tomboló taps.)

Hucskó István (Kolozsvár) elfogadja az el-

nökség felterjesztését és köszönetet mond az egyesület vezetéséért.

Sándor Ignác (Szeged) ötszáz szegedi tisztviselő nevében beszél. Panaszolja, hogy az ottani beszerzési csoport számára nem kapott még máig sem szállítási igazolványt a szükséges burgonyához. (Közbeiktáltások: Botrány!)

Az elnök: Sajnálkozását fejezi ki a Bartha tanítóval kapcsolatban történt incidens fölött.

Rózsa Dániel (Budapest) szintén támogatja az elnökség felterjesztését, és a tanítók sérelmeiről beszél. Kovácsy István a nyugdíjas tisztviselők nevében csatlakozik a felterjesztéshez.

Pályi Gyula (Budapest): A sajtóban különbözőképp foglalkoztak a radikális egyetkezői blokkal, szükségesnek tartották kifejezni, hogy a blokk mindig nyíltan dolgozott, nyilvános gyűléseket tartott. Nem igaz, amit a Déli Hírlap is megért, hogy a blokk feloszlott. (Közbeiktáltások: Nem ide tartozik! Kenyeret, nem blokkot akarunk! Vidékről jöttünk, mi közünk nekünk a blokkhoz!)

Az órási lármában az elnök újból felfüggeszti tíz percre az ülést.

Mit akar a radikális blokk?

Utána Pályi folytatja beszédét és hangoztatja, hogy a radikális blokknak módjában lett volna az elnökséget kibuktatni, de megelégedett azzal, hogy tíz tagot hozott be a választmányba.

Szilágyi József (Budapest): Az előbbi jelentet úgy hat, mint amikor harctéren egy ezred legénysége egymásra lövöldöz. A radikális blokk is azt akarja, amit mindnyájan. Egyesítsük tehát az erőket. Azt javasolja, hogy indítsanak az állam ellen polgári kártérítési pert, azért, mert nem ad akkora háborus segélyt, mint amilyen a drágasági percent.

Kiss Roland (Budapest) hosszabb beszédben vázolja a tisztviselők helyzetét. Azt látja, hogy ebben a kormányban több a hajlandóság a tisztviselői probléma megoldására, mint az előzőben. A lapokban közzétett terv nem elégíti ki, mert ez különösen a kis javadalmazásúakra sérelmes. A földbirtokokosok tiszter, az iparosok huszszor, a kereskedők harminceszor, a bankok negyvenszor, a hadseregszállítók ezerszer annyit keresnek most, mint a békeidején és csak épen a tisztviselők azok, akiknek mindössze kétszerannyit akarnak adni. Állapítsák meg a drágasági százalékot és ugyanannyit adjanak a tisztviselőknél. Véleménye szerint azt kellene indítványoznia annak a képviselőnek, aki a tisztviselői problémát meg akarja oldani. (Zajos helyeslés.) A tisztviselőknél meg kellene találni azt a legitím formát, amelynek révén, nem vétve sem isten, sem király, sem haza ellen, sem a törvény ellen, azt, amit jogosan kérnek, meg is kapják.

Ezután Boross Géza akart felszólalni, azonban láрма fogadta. Különösen a radikális blokkhoz tartozók, akik értesültek arról, hogy Boross ellenük akar szólni, nagy lármában törték ki. Amikor Boross nagynehezen szőhoz jut, kijelenti, hogy nem igaz az, hogy a blokknak módjában lett volna kibuktatni az elnökséget és hogy a választmányba is trükkel jutatták be az embereket. (Óriási láрма, közbeiktáltások: Kenyer kell, nem blokk!)

Rendkívüli kongresszus.

László Józsefné (Budapest) a felterjesztésnek olyan értelemben való kiegészítését kéri, hogy a posta és távirtdai alkalmazottak sérelmei is orvosoltassanak. — *Wüstner* Henrik (Budapest) kéri a rendkívüli kongresszus összehívását.

Csillag István dr. bizalmatlan az elnökség iránt. Javasolja, hog szavazzanak a bizalmi kérdés fölött. (Nagy zaj.)

Az elnök: Ez a kérdés nem szerepel a napirenden s így nem is lehet napirend tárgya.

Zaborszky Jenő javasolja, hogy a létszámot a memorandumban háromezer koronában állapítsák meg.

Andor Endre dr. alelnök bejelenti, hogy a felterjesztésbe belefoglalják az elhangzott indítványokat: a nőtisztviselők tisztviselőkké való minősítésének, a 3000 korona létszámú, a teljes hatalmu kormánybiztos kiküldetésének, a betegség esetére való biztosítás és a szolgálati pragmatika megalkotásnak kívánságát. Ha ké-

relmeiket nem teljesítik, akkor összehívják a rendkívüli kongresszust.

A bővített memorandumot elfogadta a közgyűlés. A gyűlés este kilenc óra után véget ért.

Bécsben husz korona egy kiló nullás liszt.

— Bécsi tudósítónktól. —

A drágaság, ami állandó sárgyjárt hangzik el most minden ajakról, nagyon tág fogalom. Ha egy kiló krumplic, ami ezidőig más-kor tízenhat fillérbe kerül, most negyvennégy fillér, úgy ez a két szám egymás mellé állítva mindenesetre mutatja a drágaságot. De a szíri igazi értelmében a drágaságot nem ezek az árak fejezik ki. Hogy az ember mennyire rab-szolgája vágyainak, azt ma láthatjuk legjobban, mert semmi után sem vágyódik a kenyér és semmit sem fizetnek oly drágán, mint őp az élelmi cikkeket.

Ezek között első sorban áll az igazi kávé. Egy nagy esésze tejeskávé, beleprítva a fehér zsemle — azelőtt ugyancsak nélkülözhetetlen tápláléka volt mindenkinek. Ma az ehhez szükséges összes alkotórészek eltűntek a nyilvános kereskedelemből. A kávéhoz ilyen keveréket kap az ember, amelynek a kávéhoz való hasonlósága tényleg csak a színben nyilvánul. Valódi kávé csak titokban árulnak, jegy nélkül. Az egyszerű polgárasszony, aki ezelőtt azt hitte, hogy kávé nélkül nem lehet élni, természetesen megváltoztatta ezt a nézetét épügy, mint sok másika is, mert nincs abban a helyzetben, hogy legalább száz koronát fizessen egy kiló kávéért. A jómódu ember azonban ezt a hihetetlenül magasnak tetsző összeget könnyű szívvvel kifizeti, csak azért, hogy há maradhasson szokásaihoz. Talán jobban izlik is neki a kávé, ha elgondolja, hogy manapság nem mindenki ihatja. A vagyonos emberek jobban is tudnak számolni, mint a szegények. Egy kilogramm kávéból körülbelül százötven adag telik. Egy esésze alig hetvenhat fillérbe kerül. Aki ebéd utáni rendes feketéjét a kávéházban fogyasztotta, még béke időben is legalább negyven fillért fizetett érte. Így kiderül, hogy a kávé száz koronás ára nem is túlságosan magas. Ilyen számítások felvirágoztatják a titkos kereskedelmet és az ember csak azon csodálkozik, hogy a zugügynökök honnan hajtják fel a nagy árutömegeket, amikor a régóta ezzel foglalkozó üzletekben már semmi áru sincsen.

A dohányzási gondokról már annyit írtunk, hogy újat ezúttal a téren alig hozhatunk föl. Csupán az látszik nagyon furcsának, hogy ezeket az állami egyedárusítási cikkeket miért nem lehet a trafikokban kapni az előírt áron, amikor száz darab egyiptomi cigarettát tízenhat-husz koronáért, vagy egy ládika trabukót heven-nyolcvan koronáért kínálnak az ügynökök.

A nagyszámu tilalmas rendelkezés ellenére még ma is

lehet kapni hibátlan nullás lisztet, persze tízenhat-husz korona kilógrammjának az ára.

Ez az összeg nem is olyan jogosulatlan, ha elgondoljuk, hogy már a molnár megszegte az előírt szabályokat és a kereskedés egyik lábával már a bíróság előtt van. Kevésbé érthető, hogyan akadhatnak olyan fogyasztók, akik ezen az áron is zsákszámra vásárolják a lisztet.

Anélkül, hogy törvényeket játszolnák ki, egyszerűen csak áruhiány miatt, a kakaó elérte a százszázhusz koronás esinos zugkereskedelmi árat és a tea sem maradt nagyon mögöttes a száz

koronás árával. Így alakultak az élelmiszerek árai és ezekhez hasonló az ára majdnem minden olyan cikknek, amely a rendes kereskedelemben már nem kapható. De kapni mindent lehet: valódi gyapjuszövetet méterjét százötven koronáért. Toalet szappant „hadi gyártmány” felírás nélkül, darabját tíz-tizenöt koronáért. Annak az embernek a számára, akinek módjában van megfizetni, ma sem elérhetetlen valami. De a zugkereskedelemnek is meg van a fölfelé irányuló tendenciája. Hétről-hétre változnak az árak és az eladó „a legjobb akarat mellett sem adhatja olcsóbban” az áruját, még akkor se, ha időközben a törvényszék fogházában rárért gondolkozni az ár felett. Néha elfordul az is, hogy a rendőrség felfedez egy olyan zugügynököt, akit már egész Bécs ősmert.

Szüret után.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Befejeződött a Hegyalján a szüret. Eltérően az előző évek borszezonjaitól ezúttal majdnem teljesen hiányoznak a vevők és vételek nincsenek. Tartózkodóak lettek az eladók is, a vásárlók is. Az eladók azért, mert az elmúlt évben elhamarkodták az eladást és azt tapasztalták, hogy a két korona husz filléres árak csak hamar felmentek 3 korona 50 fillérre és 4 koronára. A vevők azért, mert a német kormány-nak semmiféle kijelentése nem fekszik előttrök és mindenki tájékozatlan ezidő szerint, hogy milyen arányu és milyen áruvásárlást akar eszközölni. A vevő azt hiszi, hogy nagy kez-káza ba menne bele, ha most vásárolna, az azonban nem felel meg a ténynek, mert kért-domásu dolog, hogy rövid időn belül nagy lesz a borkereslet. Tagadhatatlan tény, hogy a külföldön rossz a termés, nemcsak Németországban, hanem a semleges országokban is szükség lesz a magyar borokra, mert csak ezekkel lehet pótolni a külföldön teljesen kifogyott készleteket. A szüret befejezése alkalmával megbízható képet akartunk alkotni a hegyaljai állapotokról és ezért információkat kerestünk, melyeket a következőkben adunk:

Az arad-hegyalján általánosságban a termés nagy hőség és szárazság következtében mögöttes maradt ama reményeknek, amelyek a nyár folyamán rekord szüretre jogosították fel a szőlőbirtokosokat. Azonban a legilletéke-sebb helyen nyert információ alapján állítható az, hogy az idei terméseredmény jóval felül-multa a tavalyit és a közepesen felüli. Különösen a lisztharmat ártott helyenkint a szőlőnek és egyes gazdaságokban valósággal meglepően kis redmért tudtak csak produkálni. Ide tartozik Varjassy Lajos polgármester és Jegessy Károly tiszti főügyész szőlője is. A polgármester szőlőjében azt tapasztalták, hogy ahol a lisztharmat elleni védekezés céljából óvintézkedés történt, ott a fürtök teljesen fejletlenek maradtak, míg olyan részeken, ahol a munkások hanyagságából semmimise történt, ott dus és bortartalmu fürtök maradtak. Ezt a különös jelenséget igen sokat tárgyalják szakkörökben és úgy értesülünk, hogy ezzel még tudományosan bővebben fognak foglalkozni.

Az Aradi Közlöny tudósítója több helyen érdeklődött a szüret eredményéről és a következő információkat kapta:

Gyórokon az idei szüret legalább harminc százalékkal jobb volt, mint a tavalyi, de nemcsak mennyiség, hanem minőség tekintetében is jobb az idei termés. Csak a magasabb helyeken fekvő szőlőkben történt a hőség következtében visszatejlődés. Átlagban holdankint tízenkét hektoliter szüreteltek a gazdák. Kereslet nincs, mert a hegyaljai termelők nem akarják potom áron elköttyavetyélni boraikat és ezért ma is szilárdan tartják magukat a négy-száz-négy-százhusz koronás árak. Még az ugynevezett paraszt bor is három korona husz, három korona hatvanért kelt el. A gyóroki bíró ma nevetve beszélte el, hogy a kuviniaknak annyi a pénzük, hogy a kapukat kell lerombolni, mert nem tudnak beférni rajtok, annyi pénzt kaptak a borukért. Kuvinban igen nagy ára volt a mustnak.

Opáloson Bódi Bódoggal, a szőlősgazdák egyesületének elnökével beszélt az Aradi Közlöny tudósítója, aki a következőképp nyilatkozott:

— A hegyalján a szüret majdnem teljesen befejeződött és elmondható, hogy átlagban tízenöt hektoliter termett holdankint, úgy hogy ma a nyolcezer hold szőlőnek százhuszezer hektoliter bor az eredménye. A bor minősége kitünő, cukortartalma tizenhatszáz-huszonkettő, különösen jól sikerültek a vörösbő borok, mert ezek a szőlőfajták kitünően beértek, valóság-gal mazsolásak lettek. Vevő jelenleg nincs a Hegyalján és ezért a birtokosok bepincéztek az árut és várakoznak. A hőség és szárazság a délen fekvő szőlők termésének felét elpusztította. Átlagban azt mondhatjuk, hogy körülbelül a várakozás huszonöt perccenttel volt nagyobb, mint a tényleges termés. Magyarádon több helyen a lisztharmat okozott tetemes károkat, amde megállapítható, hogy némelyik károsult szőlő természsédságában viszont kitünő termés van. Így például a Bohus báró, Faragó és Dános-féle szőlőkben. Árak még nem alakultak ki mert komoly vevők nincsenek. A gazdák néhol öt koronát is kérnek a borért.

Világszerte nyert információk szerint átlagban nem sikerült egy a termés, mint várták, mert a juliusi kilátásokhoz képest csak közepesen mondható. A lisztharmat némely helyen igen sokat ártott. Viszont voltak egyes helyek, ahol holdankint huszonöt hektoliter is termett. Eladás nem történik, mert a birtokosok nem hajlandók elköttyavetyélni a drága árut.

Sulyos probléma az öreg népfelkelők körül.

— Saját tudósítók jelentése. —

Bécsből jelentik: Közlödmásu, hogy a király annak idején elrendelte a 1865—66 korosztálybeliek szabadságolását, mivel ezek a háboru kitörésekor még nem lépték át a véderő kötelezettség határát, de azóta betöltötték ötvenedik életévüket. Az osztrák politikai körökben a uralkodó kegyelmi tényéből azt következtették, hogy ezután azt a korosztályt, amely meghaladja a véderő képesség határát, ismét szabadságot fogják.

Az osztrák parlament német munkaközöség pártjának megbízásából Deuk képviselő a hadügyminiszternél járt, hogy erre az ügyre nézve pontos felvilágosítást kapjon. A hadügyminiszter utalt arra, hogy a most szabadságot 51—52 évesek száma összesen 140.000. Ennyivel apadt a hadvezetőség rendelkezésére álló létszám. Ha az 1867-es korosztályt is elvonnák, ami 70.000 embert jelent, akkor több mint 200.000 lenne a létszámcsökkenés. Ezt pedig vagy új sorozással, vagy a felmentések jelentékeny korlátozásával, vagy azoknak visszavonásával lehetne pótolni.

Kérdés, hogy helyesebb és célszerűbb-e megtartani a hadsereg kötelékében jelenleg szolgáló és a háborus fáradoalmakhoz hozzászokott megedzett korosztályt, vagy a mögöttes országrészekből behívásokkal újabb réseket utáni az egyes foglalkozási ágakon.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy

a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el.

Aradiak elfogadott indítványai a tisztviselők memorandumában.

(Aradi szónokok a nagygyűlésen.)

Saját tudósítók telefonjelentése.

Az állami tisztviselők vasárnap délután tartott országos gyűlésén, a melyről lapunk más helyén számolunk be, aradi állami tisztviselők is felszólaltak. Meg kell állapítani, hogy a legnagyobb érdeklődés Arad részéről nyilvánult meg a gyűlés iránt, amit az is bizonyít, hogy bár az ország minden részéről egybegyűltek, a tisztviselők, az aradiak részéről két felszólalás is történt és mindkettőt egyhangu lelkesedéssel fogadták el.

Amikor az egyik aradi felszólaló, *Milesó Árpád* a szónoki emelvényre lépett, viharos taps fogadta. *Milesó* felszólalásában rámutatott arra, ami Aradon történt. A hivatalos órákat meghosszabbították és tulórákkal terhelték meg az aradi tisztviselőket. Amikor azok a tulórákért díjazást kértek, meg is ígérték azt nekik de csak szóbeli elismerést kaptak, ellenben jutalomban csak a vezetők részesültek.

Felkiáltások: Nálunk is így történt. Gyálázat!

Milesó Árpád: Az öt főnök kapott is jutalmat, de a kisebb tisztviselők nem kaptak. Emiatt nagy elkeseredés támadt, mert dolgozni kellett, de enni nem tudtak. Másik esetet is felemlít. Egyik kollegájuk, egy gyakornok a megfeszített munkában és a művészetig vitt koplalásban tönkre tette idegeit, szeptember 20-án öngyilkos lett. Hátrahagyott levelében csak ez állt: „Nem bírom tovább!”

Szünni nem akaró hosszas zaj keletkezett. Ilyen felkiáltások hangzottak:

— Gyálázat! Szégyen! Erről írjanak a lapok! Az ország fülébe harsogjuk, hogy nem bírjuk tovább!

Milesó Árpád: A kongresszuson nem igen sikerült kívánságainkat érvényre juttatni. Megbizóim, az aradi állami tisztviselők nevében azt kértem az országos gyűléstől, mi történik akkor, ha sem ez a gyűlés, sem újabb kongresszus nem hozza meg a sikert?

Rettenetes zaj. Elnök hasztalan cseppet. A tisztviselők kórusban kiáltják: Megyünk a király elé!

Milesó Árpád a zaj csillapulta után azt indítványozta, hogy a külön-órázást külön fizessék meg, de visszamenőleg. (Élénk helyeslés. Felkiáltások: A multban is dolgoztunk, azt is fizessék meg.) Indítványozza továbbá, hogy az állami tisztviselők, akiket a vasuti díjazások újabb emelése megfoszt annak a lehetőségétől is, hogy utazzanak, mert nem bírják megfizetni az utazási költségeket, ugyanolyan személyzeti kedvezményes jegyeket kapjanak, mint a vasutasok. (Általános helyeslés.)

A közgyűlés határozata értelmében *Milesó Árpád* mindkét indítványát belefoglalják abba a memorandumba, amelyet a közgyűlés *Wekerle Sándor* miniszterelnökhöz terjeszt és amely memorandum az állami tisztviselők összes kívánságait magában foglalja.

A *Kiss Róland* és *Roros Géza* felszólalásai közötti incidens után a második aradi, *Gugi Zoltán dr.* szólalt fel. Kijelenti, hogy ő nem tudja, vajjon blokk-párti-e, vagy sem, de tudja, hogy nyomorgó tisztviselő, aki az állami tisztviselők egyetemes érdekeit tartja szem előtt. Ellenzője mindennek, ami a társadalmi rend fenekestől való felforgatására törekszik. Különösen vigyázni kell a gyűlésen arra, amit mondunk, mert az egész világ szemé rájuk van irányítva. Miként mi figyeljük az ellenséges sajtót, hogy mi történik ott künn, úgy ők is figyelemmel kísérik, hogy nálunk mi történik. Ezért azt javasolja, hogy hazafiságból hangfogót tegyenek a felszólalók beszédeikre. De appellálok — ugymond — azok hazafiságára is, akik az állami tisztviselőket hangadásra kényszerítik. Az állami tisztviselőnek be kell bizonyítaniok, hogy

Magyarország nem áll a felbomlás előtt.

Ellenségeink ugyanis arra várnak, hogy az állami gépezetben valahol bomlás, fennakadás álljon be. Nehogy ez a fennakadás bekövetkezzék, szerződéses kötelezettségünk alapján, mert hiszen az állami tisztviselők mintegy szerződött alkalmazottai az államnak,

új esztendő programját. Új erők kellenek, mondotta, az Egyesület nagy feladataihoz s ezeket az új erőket Arad város talajában kell megtalálnunk. Az aradi írók és művészek szabadtagsági sára vár a feladat, hogy a Kölcsey-Egyesület vérkeringését felfrissítse s a közönséget irodalom és művészet szeretetében megerősítse. A tartalmas és tetszéssel fogadott beszéd után *Barabás Béla*, Arad város főispánja lépett a közönség elé, mely hatalmas tapsal üdvözölte. A széphanu szónok egyik legszebb beszédet mondotta el az ünnepélyen. Az aradi vértanúk szobrának első és utolsó koszorujáról beszélt dörgő és érces hangon, érdekfeszítő és lebilincselő modorban. Elmondott egy bánatos és felemelő történetet, mely az újság ingerével hatott a közönségre s fog hatni mindazokra, kiket a történelmi igazságok mindenekelőtt érdekelnek.

Az első koszoru a gyermekkor emlékeinek virágaiból fonódott. Egy kicsiny, de lelkes és buzgó csapat — amelynek sorai között a főispán tiszteletreméltó édesatyja volt az elevenítő lélek — tette le ezt a koszorut a vértanúk — akkor még jeltelen — kivégzésének helyére.

Az utolsó koszoru — még nem készült el. Ennek a története talán még az elsőnél is érde-

követelik a létminimumot.

Érretekus taps és hosszantartó helyeslés követte ezeket a szavakat. *Hugi Zoltán dr.* folytatja: Módot kell találnunk arra, hogy ne kelljen az ugynevezett muszáj-t reáoktrojálni a kormányra. A jogos kérés, a jogos követelés álláspontjára helyezkedjünk.

Felkiáltások: Igaza van! Követeljünk! Eleget kértünk! Most már követeljünk!

Gugi Zoltán dr.: Jelenleg jóllakni akarunk. A többi idővel kivivhatjuk. (Ellentmondások: Jön a hó! Hideg lesz! Megfagyunk!). Ha tud valaki olyan módot, amely a fizetésrendezést máról-holnapra megcsinálja, hát indítványként terjessze elő. Én ezt is elfogadom. De amíg ez megtörténik, a legfontosabb a megélhetés biztosítása. (Élénk helyeslés.) Indítványozza, hogy minden városban, ahol legalább 50 állami tisztviselő van, beszerzési csoportokat alapítsanak. A beszerzési csoportok vezetője felelőség mellett a hivatal vezetője legyen. A vezető felelőség mellett állapítsa meg a tisztviselők kvótáját. (Helyeslés.) A gyűlés küldjön ki bizottságot, amely keresse fel *Hadik János gróf* közlelmezési minisztert és kérjen tőle kötelező ígéretet, hogy az állami tisztviselők beszerzési csoportjainak igényeit kielégítse. (Általános helyeslés.)

Indítványozza továbbá, hogy a női tisztviselők érdekében energikusan lépjenek fel és az állami tisztviselők egyesületének vezetősége a gyűlés megbízásából hasson oda, hogy a női tisztviselők tisztviselői minőségét elismerjék és munkájukat eszerint díjazzák. (Éljenzés és taps).

Az országos gyűlés mindkét indítványt egyhangu lelkesedéssel elfogadta és az állami tisztviselők egyesületének elnökségét megbízta, hogy azok érdekében sürgősen tegye meg a szükséges lépéseket.

Hantos Elemér államtitkár képviselő-jelöltsege. *Dévaról* telefonálja tudósítók: Hunyadvármegye központi választmánya a *Hantos Elemér dr.* kereskedelmi államtitkár lemondása következtében megüresedett hunyaddobrai kerületben e hó 22-ére tüzte ki a választást. A választási elnök *Halász Akos dr. marosillyei* közjegyző, helyettese pedig *Hajdu Lajos marosillyei* postafőnök. A kerület egyetlen jelöltje természetesen *Hantos Elemér*.

Barabás Béla beszégetése vértanukról Ferenc Józseffel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Kölcsey-Egyesület új szezonjának megnyitására a legszebb programot állította össze. Az október hatodik vértanúk emlékezetének gyújtott mécsvilágot. Az egyesület vezetősége úgy érezte, malasztást követne el, ha most — a világháború zajgása között — felnem idézné azoknak a nagyoknak a szellemét, akik életükkel pecsételték meg azokat az igazságokat, amelyekért a magyarság e világháborúban is vérét ontotta. Október 6. sötét gyászának nem szabad elszintelenednie, nem szabad, hogy e nap mindent lenyűgöző fájdalom közönyé halkuljon, mert a tizenhárom vértanú sorsa örök mementó mori-ja a magyarságnak, egyszersmint intőjel arra nézve, hogy egyedül önmagában bizhatik.

Ezért helyeseljük, hogy Arad legelső kultúregyesülete október gyászának jelében kezdte meg új esztendejét. A program nívós, szép és szórakoztató volt. A megnyitó beszédet *Löcs Rezső*, a Kölcsey-Egyesület alelnöke tartotta. Meleg és őszinte szavakkal üdvözölte a közönséget, s rövid konferenciában válaszolt az

kesebb. Midőn *Barabás Béla* a delegáció elnöke volt: az ülésszak harmadik napján társaival együtt a király vendége volt. Az ebéd alkalmával a király balján ült s az agg uralkodó élénken társalgott vele. Ez a nyájasság, a királyi kegynek ilyen közvetlen megnyilatkozása heves dobogásba hozta az öreg kuruc szívét s az egyik pillanatban valamely különös intuíciónak engedve: beszélni kezdett Aradról és — az aradi vértanukról...

A király nem szakította félbe, engedte, hogy beszéljen tovább. *S Barabás Béla* beszélt. Elmondta, hogy az aradi szabadság-tér martirszobra egy koszorura vár. Egy nagy és jóságos király hatalmas és mindent expáló gesztusára, amellyel a kiengesztelődés drága virágait odateszi azok emlékére, akik a magyar nemzet szívéhez oly közel állanak.

Egy percig tartó csend következett — mondja *Barabás* — de ez a csend megremegtetette a szívet, úgy hogy elsápadt bele. Nem rejt-e olyat, kártevő önzagot, amely örökre jóvátehetően!

Az ősz király halvány arca a halogatás e perce alatt lassan pirosra gyúlt:

— Ezt nekem még így nem mondta meg.

Tőkeemelés az Ipar- és Népbanknál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Ipar- és Népbank fejlődésének talán a legjelentősebb állomásához érkezett el és ezzel az elhatározással, amelylyel a vasárnap megtartott rendkívüli közgyűlés módot ad a bank vezetőségének ahhoz, hogy az új idő követelte nagy munkához megszerezhesse a szükséges eszközöket, egyúttal bizonyosságot tett arról, hogy fejlődésének útján tovább is akar haladni. Határozottan mondhatjuk azt, hogy mindenütt helyesléssel és megértéssel találkozunk az Aradi Ipar- és Népbank tegnapi tartott közgyűlésének döntése, amely az eddigi alapítókénak kétszeresére leendő felemelését teszi lehetővé, mert mindenképpen szerencsésnek találja ugy az alkalmat, mint azt a módot, amikor és amellyel ez a pénzügyintézet eddigi sikeres működésének folytatására friss és jelentékeny gazdasági erőket biztosít a maga részére. A legszélesebb körben elismeréssel adóznak az intézet kiváló vezérigazgatójának, Hehs Bélának, aki Arad gazdasági életében, a pezsgő, reális kereskedelmi és ipari életnek egyik nagytudósa, biztos ítélője és szimpatikus vezéralakja. A nevezetes közgyűlésről a következőkben számolunk be:

(A közgyűlés.)

A közgyűlést Szalay Károly királyi tanácsos, elnök nyitotta meg, ismertetve a rendkívüli közgyűlés összehívásának célját. Megállapította a rendkívüli közgyűlés határozatképességét, a jegyzőkönyv vezetésére ifj. Szalay Károly dr.-t, az intézet ügyészét és hitelesítésére Kalmán Ferenc és Gyulányi Rezső részvényeseket kérte fel. Majd az elnöki megnyitásban elmondotta, hogy a pénzügyintézet igazgatósága és igazgató választmányja egyhangú, határozattal kimondotta a társaság alapítókéjének felemelését. Az igazgatóság ugyanis elérkezettnek látta az időt arra, hogy a pénzügyintézet vagyonát szaporítsa és hogy ezzel a hitelképességét megerősítse. Szükségét látta ennek azért is, mert a

soha senki. Köszönöm az őszinteséget. El fog jönni az idő, midőn mindez valóra válhatik!

Az ebéd után a szembenülő főudvarmester Montenuovo herceg lépett Barabáshoz s halakán mondotta:

— Kérem önt: ne szóljon senkinek a beszélgetésről. Maradjon ez egyelőre titok.

— Nem is szóltam — folytatta Barabás — négy hűséges barátomat kivéve — senkinek a dolgról, míg öreg királyunk, Ferenc József élt. Halála most felold a titoktartás kötelezettsége alól. Reá és birodalmára vészes fellegek árnyéka borult s jóakaratu szándékának kivételére ideje és gondja nem jutott. De ennek a korszornak, a Habsburgok korszorójának, nem szabad hiányozni az aradi vértanuk szodrjáról. Boldog reménységgel hisszük, hogy amit az előd nem tehetett meg: meg fogja tenni az utód. Ez legyen az utolsó korszor a vértanuk szobrán, de ennek az ideje jöjjön el minél előbb!

Zugó taps hállalta meg a főispán érdekes és szép beszédét, mely után R. Horváth Mici énekelt nagyon szépen egy operarészlete s Tarnal két szép dalát. Az elhangzott tapsok után Kara Győző tanár és író mondott lendületes emlékbeszédet, mely elragadta és meghatotta a közönséget. A műsor utolsó pontja: Zombory Andor tanárnak, az Aradi Közlöny munkatársának alkalmi költeménye volt, melyet Forgács Sándor színművész szavalt el nagy hatással.

közel jövőben a vállalkozások hatalmasan fel fognak lendülni és a megsokszorozott forgalom lebonyolítására már most el kell készülnie a takarékpénztárnak. Ezután felkérte Hehs Béla vezérigazgatót a tőkefelemelés tervezetének felolvasására.

Az igazgatóság erre vonatkozó javaslatát az, hogy az alapítókét 18.125 darab 400 korona névértékű új részvény kibocsátása által 5.250.000 koronáról annak duplájára, 10.500.000 koronára való emelését mondja ki a közgyűlés. A részvényaláírási felhívás, melyet lapunk mai számában közlünk, tartalmazza a kibocsátás és jegyzés részletes feltételeit.

A javaslat ismertetése után

Hehs Béla vezérigazgató tartalmas beszédében részletesen megindokolta, hogy mik azok az okok, amelyek arra készítették az intézet vezetőségét, hogy a tőkeemelés elhatározza. A vezérigazgató beszédében ezeket mondta:

— Méltóztassanak megengedni, hogy az igazgatóságnak a tőkefelemelés tárgyában feltett javaslatát a következőkkel indokoljam: Általánosságban azt mondhatom, hogy intézetünk nagyobb arányú fejlődése és terjeszkedése teszi kötelességünké, hogy részvénytőkéinket felemeljük. Mi már a békeidőben olyan irányt adtunk intézetünk működésének s ezen működésnek olyan alapot teremtettünk, mely biztosítja számunkra a jövő fejlődést.

Évek előtt, belátva azt, hogy a pénzügyintézetek hivatása nem merülhet ki pusztán kölcsönök kihelyezésében, hanem teljesíteniük kell a közgazdasági hivatásukat a bankszakma minden terén, szerveztünk fiókintézetet, állítottuk s alapítottunk egészséges, tisztán és könnyen áttekinthető vállalatokat. Mindezen intézményeink a normális időben igen nagy tökéletet igényeltek s ezen igények kielégítésére kényszerítve voltunk hatalmas visszleszámitolási hitelt igénybe venni. A visszleszámitolási hitel természete, hogy pénzügyi, vagy politikai feszültség idején vagy visszahúzódik, vagy megdrágul. Mint hogy pusztán ily változó hitelalapra jövő fejlődésünket nem építhetjük, szükségünk van állandó nagyobb tőkákra, melyeket újabb kibocsátás által óhajtunk megszerezni. Hogy új tőkákra mennyire szükségünk van, mutatja azon körülmény, hogy ma, pénzbőség idején, mikor betétállományunk közel 10 millió korona emelkedést mutat, felesleges tőkénk nincsenek, mert állandó nagy kölcsönálladékaink azokat lekötve tartják.

Szükségünk van új tőkére azért is, mert az igazgatóság célja az, hogy normális idők beálltával új tiszteletgázokra is kiterjessze tevékenységét. De mindenképpen fel kell készülnünk a jövőre, mert a békegazdálkodásra való átmenet, az üzletek, vállalatok, mezőgazdaságok újra való felszerelése az igen nagy betétek visszszívargását fogja magával hozni, másrészt nagymérvben fognak jelentkezni új hiteligények, miáltal a pénzbőség megszűnik, s a normális gazdasági élet a pénzzsűke jegyében fog megindulni.

Háboru után tehát nagy fellendülés, s az üzleti élet új korszaka következik, s arra nekünk fel kell készülnünk. Fel kell készülnünk nemcsak a hiányok pótlása miatt, hanem azért is, mert a háboru maga mutatja meg az utat a fejlődésre. A háboru nemcsak pusztító, hanem fejlesztő hatású is volt. Mindent itthon kellett gyártani, olyat is, aminek gyártásával eddig meg sem próbálkoztunk, s ez lesz az első lépés, mely gyárparunk fejlődésére hatással lesz. Ez a fejlődés nagy feladatokat ró a pénzügyintézetekre, s amely pénzügyintézet a jövő munkájára nem készült fel, az a vesztés veszteségét kö-

vet el. Van a pénzügyintézetek tőkeemeléseinek a szűkebb üzleti érdeken kívül egy nagyobb, országos állami érdeke is. A világháboru mérhetetlen pusztításokat, óriási rombolást idézett elő, s az országra szinte fel nem fogható anyagi terheket rótt. Nyilvánvaló, hogy ezen terheket a mai állapotok mellett fentartani nem lehet, s azokat csakis többtermeléssel lehet egyensúlyban tartani. Többtermeléssel minden ágazatban, ipar, kereskedelem és mezőgazdaság terén. S az ország pénzügyintézeteinek azért kell már most erőt gyűjteniök, hogy az erre irányuló törekvést anyagi erejükkel támogassák. Ha minden ember és minden intézmény teljesíteni fogja kötelességét, úgy az ország meg fog erősödni és ezen erősségen fog felépülni mindannyiunk közös ideálja, egy erős Magyarország.

Mi is hozzá akarunk járulni ehhez a munkához, mi is hordani akarunk ehhez az építményhez egy pár tégladarabot, s azért kérem önöket, tegyék ezt lehetővé azáltal, hogy az igazgatóság javaslatát elfogadják. Mi lehetlent nem ígérünk, de ígérjük azt, hogy a fejlődés útján haladva, lelkiismeretesen és hűséggel fogjuk szolgálni intézményünk érdekeit.

A vezérigazgató beszéde után még Steinitzer Pál dr. a részvénytőke emelése ellen emelt néhány szót, majd az igazgatóság javaslatának elfogadását Tagányi Sándor dr. országgyűlési képviselő ajánlotta a rendkívüli közgyűlésnek.

Ezután a részvénytőke felemelését a közgyűlés egyhangúlag elhatározta. A következő tárgy a tőkeemeléssel kapcsolatosan két új igazgatósági tag választása volt, s erre a két igazgatósági állásra az elnök Mairovitz Emil és Hehs Vilmos részvényeseket hozta javaslatba, amit a közgyűlés szintén egyhangúlag elfogadott.

A közgyűlésen jelen voltak: Avarffy Ferenc, Barabás Béla dr., Bohus Lajos báró, Bruckner Géza, Berecz Gábor, Dobiaschi József, Dusbaba Vilmos, Erdélyi Pál, Fetter Elemér dr., Freund Fülöp, Gellényi Géza, Gyulaj Ferenc, Gyulányi Rezső, Hehs Vilmos, Hehs Béla, Holländer Emil, Kohn S. N., Kell Lajos, Kalmán Ferenc dr., Lámzer János, Mairovitz Emil, Nádosy Emil, Róna Jakab, Reinheimer Sándor, Rohitsek Sámuel, Steinitzer Pál dr., Steigerwald Alajos, Strasser Győző, Singer Sándor, Tagányi Sándor dr., Szathmáry Mihály, Szalay Károly, Szalay Károly dr., Tagányi Gusztáv, Hoffmann László, Walder Gyula, Vajda István dr., Vörös László dr., Winkler József dr., Weil Károly dr.

VÁROS ÉS MEGYE

A vármegye közigazgatása. Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma Purgly László főispán elnöklésével ülést tartott, melyen a sablonos, szürke megyei adminisztrációs ügyeket tárgyalták le. A napirend tárgyalásának megkezdése előtt Purgly László főispán meglepő szavakkal üdvözölte Eckensberger Károly királyi főügyész helyettesét, előléptetése alkalmából, aki az üdvözlésért meghatóttan mondott köszönetet.

A HIRDETÉSEK ÁRA.

A hirdetés ára centiméterenként egy koronába kerül, vagyis ahány centiméter magasságu a hirdetés, annyi korona.

Az apróhirdetésekre vonatkozó tudnivaló a lap utolsó oldalán található.

Menekülés a házasság elől.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes pört tárgyalt tegnap a bécsi törvényszék. Egy tragikomédia sajátosságával volt az ékes. Egy férjről volt szó a pörben, aki minden körülmények között és minden uton-módon menekülni kívánt szép fiatal felesége elől. A törvényszéknek nehéz dolga volt, mert meg kellett állapítania, hogy föllehet-e bontani ezt a házasságot, amelyet „engesztelhetetlen gyűlölet” címén indítottak meg, noha a házasság még meg sem kezdődött.

A bosznia-hercegovinai tartományi kormányzóság egyik hivatalnok, Rubin Adolf dr. indított válópört felesége, Rogadon Ella asszony ellen. A fiatal pár 1915. évben Bécsben, evangélikus szertartás szerint kötött házasságot. Amint a férj védője beszédében kifejtette, Rubin dr. husz éves fiatalember volt, midőn egy bajor fürdőhelyen megismerkedett Rogadon asszonnyal, akibe halálisan beleszeretett, s akét fiúként el is jegyezte. Az eljegyzés után azonban csakhamar kitűnt, hogy a fiatalok természetében merőben ellentétes, kedélyük nem egy másnak megfelelő, úgy hogy az eljegyzés után a elvadás napirenden volt közöttük. A legkisebb dolog miatt összevesztek, egy köszönés, egy virág, egy elhangzott szó elég volt ahhoz, hogy indulatba jöjjenek s ilyenkor egymást nem épen megtisztelő kifejezésekkel elárasszák. Mindezt nemcsak a négy fal között, hanem a nagy nyilvánosság előtt is, úgy hogy mint az egyik tanu megjegyezte:

— A fürdőhelyen egész komikussá vált a szerelmes pár.

A szerelem ilyen módon csakhamar elszállt. A háboru kitérése alkalmával Rubin Adolf dr. szó nélkül Bécsbe utazott s mint hadi önkéntes jelentkezett a hadseregbe. Szembaja miatt azonban nem vették be. Másodszor menyasszonya elől akkor futott meg, midőn a bosznia-hercegovinai kormányzósághoz lépett be hivatalnoknak s nem is tudatta menyasszonyával, hogy hová utazik. A harmadik szökés a házasság elől akkor esett meg, midőn már oltár elé kellett állniok. Az esküvő napján, melynek Bécsben a Mihály-templomban kellett megtörténnie, az eskető pap a tanuk és vendégek már megjelentek s csak épen a legfontosabb személyiségek, a vőlegény és menyasszony hiányoztak. Hosszas várakozás után az összegyűlték el is távoztak a templomból. A talány megoldása az volt, hogy a vőlegény nem akart katolikus szertartás szerint megesküdni, csupán protestáns házasságot akart kötni, hogy azt aztán könnyebben felbontassa. A menyasszony értesült erről s így ő sem jelent meg az esküvőn. A vizály valahogyan elsümt és a házasságot az evangélikus templomban 1915. május 11-én protestáns szertartás szerint megkötötték. De a házasságkötés előtt mindkét részről aláírtak egy írásbeli nyilatkozatot, melyben határozottan kijelentették, hogy a házasságot csak azért kötik, mert így kívánja a leány, jó hírneve és házasságkötés után elválnak egymástól.

Az esküvő után Rubin dr. azonnal Szerajevóba utazott, hogy hivatalos tevékenységét megkezdje. Egy délután a férj legnagyobb meglepetésére a bosnyák fővárosban megjelent a hitvese. Az ifjú férj a látogatástól annyira megijedt, hogy néhány percnyi beszélgetés után a kancellárián hagyta ifju nejét és maga eltűnt a városból. Egy szomszédos községben rejtőzködött el egyik barátjánál.

Mindebből világos volt a férj viszonyadása a házasságtól, de a törvényszék előtt a házasság-

védő nem nyugodott bele a könnyű válásba s jogász argumentumokkal védte a maga igazát. Szerinte nem lehet olyan házasságot engesztelhetetlen gyűlölet miatt felbontani, amely házasság voltaképpen nem is volt együttélés. Egy meg nem kezdett házasságban nem lehet feltalálni azokat az okokat, amelyek az engesztelhetetlen gyűlöletnek táptalékot szolgáltatásnak.

A férj atyja Rubin János altábornagy a bíróság előtt kijelentette, hogy noha ő nem ellenezte a fiatalok házasságát az, első peretől kezdve látta, hogy az boldogtalan lesz. Sohó életében nem látott még fiatal párt, mely az eljegyzést követő boldog időszakban oly kiemeltenül torzalkodott volna, mint fiát és annak menyasszonyát. — Nem egyszer történt — mondotta — hogy a leghevesebb szerelmi kijelentések után egyik vagy másik indulatosan dobta oda párjának a jeggyűrűt.

A fiatal asszony anyja is megerősítette ezt, egyszeremind kijelentette, hogy csakugyan ugynevezett, látszólagos házasságot kötöttek a fiatalok.

Csodálkozva kérdezte az elnök:

— Hogyan magyarázza ön meg a fiatal férj viselkedését, aki eredetileg mégis csak szerelmes volt az ön leányába?

Tanu: Erre nézve csak egy magyarázat lehet: csodálatos lelkiállapot támad nemely férfi lelkében, midőn az oltár elé kell mennie. Ezt úgy nevezhetem, „iszonyat a házasságtól”.

Gyöngye elhatározását emberenkől ez nagyon gyakori. Egyik jobban tud uralkodni magán s bár a kétségbeeséshez hasonló érzéseket érez, megadja magát sorsának, míg a másik, mint jelenleg is, elfut a házasság elől. Így történt ez a többek között egy másik alkalommal fivérémmel is, aki hét évi vőlegénység után az oltár elől távozott el, mert az utolsó percben nem tudta magát elhatározni arra, hogy megházasodjék.

A törvényszék szükségesnek tartotta, hogy a két legérdekesebb felet, feleséget és férjet is kihallgassa, akiknek egybehangzó válasza után úgy döntött, hogy a házasságot nem bontja fel, miután törvényes támpontot erre egy meg nem kezdett házasságban nem talál.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kedden: Szép asszony.
Szerdán: Öfensége kalapja, ujdonság, itt először.
Csütörtökön: Öfensége kalapja, másodszor.
Pénteken: Csárdás királyné.
Szombaton: Hoffmann mesél.

Az elszalasztott függöny vásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amikor a színház átalakítási munkálatai folyamatban voltak, kiderült, hogy ezek a munkálatok nem fogják felemészteni az előirányzott költségeket. Ekkor Szendrey Mihály színikazgató azt a tervet terjesztette a tanács elé, hogy a már régen hozott határozatot, hogy a színház beureuti függönyt kapjon, valósítsa meg. A színikazgatónak tudomására jutott, hogy a Haasz Fülöp és fiai budapesti cégnek van egy finom függönye, amely eredetileg 21 ezer koronába került, de megkapható hatezer koronáért, mert valami szabási hiba miatt a megrendelő nem vette át. A tanács nem fogadta el a színikazgató előterjesztését.

Az ügy a színiügyi bizottság elé került, amely megállapította, hogy 108 négyszögmeter nagyságú bélelt plüss-függöny, amelyhez oldalkulisszák és felsődrapériák is tartoznak, díszére válnék az aradi színháznak és emelnie a színház belsőjének hangulatát. A színiügyi bizottság úgy határozott, hogy a függönyt meg kell vásárolni. Megkérte Barabás Béla főispánt, hogyha legközelebb Budapestre utazik, tekintse meg a cégnél a függönyt.

Most azután arról értesülünk, hogy amíg Arad vezetősége gondolkodott, mint minden más ügyben, ebben is elkésett. Debrecen városában ugyanis 12 ezer koronáért megvásárolta a függönyt, amelyet Arad hatezer koronáért megszerezhetett volna.

A szerkesztőségben vita indult meg, hogy kell-e kommentárt fűzni ehhez a városi ügghöz. Az általános felfogás az volt, hogy nem kell kommentár.

* A színházi iroda hírel. Öfensége kalapja, a színi évad egyik legértékesebb ujdonságának szerdán van a bemutató előadása. Nagy gondal készült a személyzet Ujhelyi Nándornak, e kiváló vigjátékára, a melynek sikere előreláthatóan biztosítva van Ujhelyi Nándor neve a legnagyobb garancia, kinek már több darabja aratta a fővárosban a legszebb sikereket. Az ujdonság főszereplői: Harsányi Margit, Kiffer Lujza, Benkőné, Forgács, Kertész, Doll, Várnai, Polgár, Barics, Herold. Az Öfensége kalapja egymásután két estére van műsorra tűzve.

— Tavasz és Szerelem (magyar és német kiadás), Stambul rózsája, Csárdáskirályné, továbbá a legújabb kuplék és magyar dalok Kerpelel kaphatók.

Állásukból elmozdított tanítók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradvarmegye közigazgatási bizottságának mai ülésén Kehrer Károly királyi tanfelügyelő bejelentette a bizottságnak, hogy Zimányi Kálmán tanítót még ez év tavaszán a közoktatásügyi miniszter a kürtösi állami elemi iskolához helyezte át. A tanító annak ellenére, hogy a hivatalát szeptember 5-én el kellett volna foglalnia, még ma sem jelentkezett. Ezért azt indítványozta a bizottságnak, hogy Zimányi Kálmánt függeszse fel állásától és rendelje el a fegyelmi eljárás megindítását. A bizottság a javaslatot elfogadta.

A közigazgatási bizottság fegyelmi albizottsága is ülést tartott ma Purgly László főispán elnöklésével. Az ülés tárgya Sándor Gábor az apáti görög keleti román felekezeti iskola tanítójának ügye volt. A tanító ellen a tanítási és nevelői köteleességek elmulasztása és közokirat hamisítás miatt indult meg az eljárás. Sándor Gábor tanítványai ugyanis nem mutatták fel azt az iskolai eredményt, amelyet felettük hatósága megkívánt volna tőle. Emellett a tanító felnőttek részére bizonyítványokat állított ki, melyeknek segítségével azok tanulmányaikat alaptalanul folytatták. Fegyelmi bizottság rövid tanácskozás után ezekért Sándor Gábor állásától való elmozdításra ítélte.

Arad város közigazgatási bizottságának fegyelmi albizottsága szintén ülést tartott, mely két évek óta húzódó fegyelmi ügyben hozott határozatot. Módosi László és Lenkei Ferenc aradmegyei pénzügyi titkárok ellen annak idején fegyelmi eljárás indult meg, mert egy közigazgatási bizottsági határozat ellen a felebezést elmulasztották beadni s ezzel a kincstárt körülbelül százötven korona kár érte. A fegyelmi albizottság mindkét pénzügyi titkárt felmentette a vád alól, mert egyrészt ügyük már elévült és másrészt az teljesen jelentéktelen és a mulasztásért amugy is többszöri megrendszabályoztatásban volt részük.

Arad virilis jogu városatyai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város igazoló-választmányja ma délután Robitsek Agoston dr. elnöklésével ülést tartott, amelyen megállapították annak a hetvenegy legtöbb adót fizető aradi polgárnak a névlajstromát, akik adójuk alapján, tehát virilis jogon foglalnak majd helyet 1918. január elsejétől kezdődően Arad város törvényhatósági bizottságában. Zúbor Andor adóügyi tanácsnok, előadó ismertette az adólajstromokat és javaslatára a bizottság a virilisek névjegyzékét a következőkép állította össze:

Idősb. Neuman Adolf gyáros 26523, ifj. Neuman Adolf báró gyáros 26523, Neuman Károly dr. báró 23207, Neuman Dániel báró gyáros 19892, Braun Gusztáv vendéglős 18389, Neuman Alfréd báró gyáros 14919, Éles Armin kereskedő 14435, Goldschmidt Sándor bankár 14003, Illői Adler Andor kereskedő 9445, Éles Béla dr. ügyvéd 8464, Gutzjahr Mihály földbirtokos 7853, Weisz Dávid kereskedő 7675, Tagányi Sándor dr. ügyvéd 7087, Reisinger Sándor építész 6607, Baross Lajos dr. vaskereskedő 6488, Posgay István dr. főorvos 6640, Tedeschi Viktor háztulajdonos 5098, Földes Kelemen gyógyszerész 4728, Lengyel Manó butorgyáros 4708, Cukor László fakereskedő 4436, Papp I. János gör.-kel. r. püspök 4430, Lészai Sándor tőzsdés 4424, Stengl Andor iparfelügyelő 4348, Szalay Antal földbirtokos 4261, Domány József borkereskedő 4213, Heitz Nándor dr. ügyvéd 4101, Reisinger Ferenc dr. ügyvéd 4023, Fábry Sándor dr. vezérigazgató 3966, Lusztig Armin háztulajdonos 3853, Mülek Lajos dr. közjegyző 3732, Bing Hugó igazgató h. t. 3730, Hajós Árpád gyógyszerész 3730, Demjan Aurél dr. orvos 3688, Szántay Lajos építész 3501, Köpf János dr. ügyvéd 3495, Bing János kereskedő 3434, Schwarz János h. t. 3377, Róth Zsigmond kereskedő 3333, Funkelstein József kereskedő (uj) 3330, Hegyi Albert kereskedő 3268, Vojtek Alajos kereskedő 3247, Reinhart Gyula kereskedő 3226, Reinhart Kálmán tanár 3226, Radó Gyula kereskedő 3224, Natlland Bernát igazgató 3192, Rozsnyay József dr. gyógyszerész 3126, Kell Lipót dr. ügyvéd (uj) 3088, Schuch Ferenc vendéglős 3046, Réthy Viktor nyomdatulajdonos 3033, Nesnera Aladár mérnök (uj) 3033, Vancsek Ferenc mérnök 2941, Szathmáry Mihály háztulajdonos (uj) 2886, Oravetz Miklós fakereskedő 2877, Dományi János borkereskedő 2813, Wadowszky Gusztáv kereskedő 2809, Szabó Albert kereskedő 2769, Ring Lajos gyógyszerész 2755, Korosi Jakab ügynök (uj) 2730, Stern Lipót h. t. (uj) 2708, Winkler József h. t. 2545, Hoffmann Adolf igazgató (uj) 2523, Keppich Jakab dr. orvos 2497, Lóvi Mór ügynök (uj) 2461, Lukács István dr. aljegyző 2449, Zerkovitz Rezső igazgató (uj) 2438, Schwarz Adolf kereskedő 2415, Schwarz Hermann kereskedő 2415, Horváth Sándor h. t. (uj) 2377, Kremmer József gyáros 2363, Tóth József pénzüzer 2344, Robitsek Agoston ügyvéd 2320 korona.

Amint látható, a jövő évben a törvényhatóságnak lesznek ismét olyan tagjai, akik már helyet foglaltak a közgyűlésben, de időközben adózási viszonyaik megváltozásával virilis jogukat nem gyakorolhatták. Ezek Funkelstein József, Kell Lipót. Új tagjai a törvényhatóságnak Nesnera Aladár mérnök, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, Szathmáry Mihály, Korosi Jakab, Stern Lipót, Hoffmann Adolf, Lóvi Mór, Zerkovitz Rezső és Horváth Sámuel. Zerkovitz Rezső, a Hegyaljai Motoros Vasút vezérigazgatója, eddig mint választott bizott-

sági tag foglalt helyett a közgyűlés termében. Ez a névsor természetesen még változni fog, mert vannak olyan virilis tagok, akik mint választottak is a törvényhatósághoz tartoznak és így nyilatkoznok kell, vajjon mely jegen ohajtanak résztvenni a város igazgatásában. Csak ezek válasznak beérkezése után válhatik véglegessé a lajstrom, amelyet a közgyűlés elé terjeszt majd a polgármester. Előbb azonban köszönetre teszik és az birki által akár egészében, akár részleteiben is megfelelőbbé a bíráló-választmányhoz.

Szétépett remény.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny a napokban levelezőlapot kapott messzi orosz földről, a berezowkai fogolytáborból, ahonnan aradi fiuk küldenek üdvözlőket az itthon őket epedve visszaváró hozzátartozóknak. A levelezőlap aláírói között van Singer Sándor is. Néhány hónappal ezelőtt ugyancsak Berezowkából kaptunk levelezőlapot, amelyet Singer Sándor szintén aláírt.

Akkoriban megjelent szerkesztőségünkben Singer Henrik aradi kereskedő, akinek Sándor nevű fiáról már két év óta semmi hír sem érkezik. A mélyen sujtott szülők már végleg lemondtak a reményről, hogy fiukról valaha is hírt hallanak és már halottnak gondolták. Érthető a reménynek az az örömteli sugara, amikor az Aradi Közlöny-ben elveszettek hitt fia nevét olvata az aradi kereskedő, aki megnúzta a levelezőlapot és az aláírásban fia irását ismerte fel.

A napokban, amikor a második levelezőlap tartalmát leközlöttük, Singer Henrik ismét benjárt szerkesztőségünkben és boldogan látta a levelezőlap aláírói között Singer Sándor nevét. A levelezőlapot hazavitte, hogy megmutassa feleségének. Otthon levél várta, amelyet Berezowkából hozott részére a posta. A levélben ez állott:

„Tisztelt Uram! Két esztendeje kapok öntől leveleket, sürgönyöket, csomagokat. Elfogadtam őket, mert nem akartam szülői szívének bánatot, szomorúságot okozni. Elfogadtam mindent, hadd gondolja, hogy szeretett fia él. Nem irtam Önnel eddig soha, mert nem ismerem a családi vonatkozásokat s attól tartottam, hogy tájékoztatlanúságommal szétépelem azt a szép reménysugarat, hogy a fiát valaha viszontláthassa.

De most már nem bírja el a lelkiismeretem, hogy Önt továbbra is tévedésben tartsam. Uram, én nem vagyok az ön fia. Nem is vagyok aradi ember, hanem Aradmegyéből való. Sajnos, az Ön fiáról semmit sem tudunk s úgy látszik, végleg eltűnt. Tudom, hogy soraimnál nagy-nagy szomorúságot okozok Önnel és családjának, de nem bírtam tovább elvisehni, hogy a fia helyett szerepeljek. Fogadja stb. Singer Sándor.

Milyen szeszélyei vannak a sorsnak. Ugyanazon a napon, amelyen Singer Henrik boldogságban uszott, hogy ismét hírt hallott régen elveszettnek hitt fiáról, megkapja a le-sujtó, szomorú értesítést, hogy az, akit fiának gondolt a szomorú orosz fogságban, nem is fia, hanem egy hasonló nevű bus magyar fiu, aki közel két évig boldog reményben ringatta a fiát visszaváró apát és anyát.

H I R E K.**Megkapja az entente békejegyzékünket.**

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Lugano. A Corriere londoni jelentése szerint az angol kormány megkapta a Vatikántól Németországnak és Ausztria-Magyarországnak a pápa jegyzékére küldött válaszjegyzékét. Megállapítják, hogy a válasz-szövegekhez semmiféle vatikáni okmány nem volt csatolva.

Bécs. A Neue Freie Presse ma esti lapja jelenti Berlinből: 'A birodalmi kancellár szombaton fogadta az elszász-lotharingiai képviselőket. A megbeszéléseket szigorúan titokban tartják. Parlamenti körökben híre jár, hogy a kancellár nem terjesztett elő pozitívumot a kormánynak Elzász-Lotharingia kérdésében folytatott eszmeeséről.

— **Egy német tengeralattjáró bravura.** Berlinből jelentik, hogy az U 10 német tengeralattjáró naszád, amely szeptember 9-én a Kadixi kikötőbe befutott és ott internáltak, vasárnapra virradó éjjel elmenekült. A kormány a felelős nagyrangu tengerésziszteket ideiglenesen felüggesztette állásuktól.

— **A köztisztviselők parlamenti képviselői.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A választójog reformjával felmerült a köztisztviselők sorában az a kívánság, hogy mint az országban minden polgára, ők is megkapják az eljövendő parlamentben érdekeik képviselését. Az országos polgári radikális párt lépéseket tett az iránt, hogy Vázsonyi Vilmos választójogi miniszter fogadja e fontos tárgyban a közalkalmazottak küldöttségét. A küldöttséget Jász Oszkár holnap vezeti a miniszter elé, aki azt tizenkét órakor fogadja.

— **Turmel képviselőt letartóztatták.** Megirtuk a minap, hogy Turmel francia képviselőt árulással vádolják. Megtalálták ugyanis az elvesztett pénztárcáját, amelyben huszonegyezer frank volt svájci bankjegyen, azonkívül több kompromittáló irás. Vizsgálatot indítottak ellene s állítólag kiderítették, hogy Turmel svájci kereskedők közvetítésével több milliót érő marhát adott el Németországnak. Most azt jelenti az Havas-ügynökség Párisból, hogy Turmel képviselőt, akit a kamara mentelmi bizottsága kiadott, tegnap letartóztatták.

Berlinből jelentik: Berni politikai körökben nagy figyelemmel kísérik a francia eseményeket. Párisban most a Dreyfus-afféhoz hasonló orias botrány készülődik. A szálak a royalista Léon Daudet kezében futnak össze. Az ő munkáját jelzik gyors egymásután: az Almereyda- és a Bolo-féle leleplezések. A legújabb eseményekben Malvy belügyminiszternek hazafülséggel való megvádolásában a radikális koztársasági és a reakciós royalista párt került egymással szemben. Személyi vonatkozásaitul ezért van nagy jelentősége Daudet szereplésének. Léon Daudetnek most már a vizsgálóbíró előtt kell igazolni a Malvy ellen emelt vádakat. Első kihallgatása alkalmával Daudet kijelentette, hogy a kezében levő bizonyítékok szerint Malvy katonai természeti okmányokat juttatott Almereydához. A Bolo-affé legújabb eseménye a Matin newyorki távirata, amel y szerint a basa az amerikai milliókt Bernstorff grófi volt német nagykövet közvetítésével kapta.

— **A gyári munkások élelmezése.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Budapestet és az ország számos nagyobb városát foglalkoztatták legutóbb a közlelmezés zavarai. Főképp azokon a munkástelepeken esett sok szó a munkástömegek ellátásáról, ahol több ezer munkás dolgozik. Ezeknek az élelmezési ügyeknek rendezése céljából Hadik János gróf közlelmezési miniszter vasárnap meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt és harmadfél órán át táncskoztak a közlelmezési kérdésekről.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Nincs német kancellárválság.

Berlin. A mai birodalmi gyűlésen Mayer haladó párti azt indítványozta, hogy a szocialisták interpellációjáról szombaton megkezdett vitát halasszák el, de szükségessé teszi, hogy a pótköltségvetést újból a nagybizottság elé utalják. Hosszabb vita után ezt az indítványt a birodalmi gyűlés elfogadta.

Délután három órakor a birodalmi gyűlés nagybizottsága összeült, hogy a pótköltségvetést újból tárgyalja. A vita előtt felállott a kancellár és a következőket mondotta:

— Panaszt emeltek egyesek arról, hogy a tisztviselők megengedhetetlen módon propagandát üztek a hazafias párt javára. Én erre a következő elvi kijelentésemet akarom tenni: Minden tisztviselő szabadon nyilváníthatja politikai véleményét, bármely párt-hoz tartozik is, amennyiben nem követ olyan célkat, amelyek a birodalom, vagy az állam fennállását veszélyeztetik. A mi a kifelé megnyilvánuló politikai tevékenységet illeti, az összes tisztviselőknek, természetesen tartózkodást kell tanusítani, hogy a közönségnek a pártatlanságba vetett hite meg ne rendüljön. Az, hogy egy felebbvaló a neki alárendelt tisztviselőket kényszeríti, hogy egy bizonyos párt javára állást foglaljanak, megengedhetetlen és én ezt soha nem fogom tűrni. Ha ettől az alapelvektől eltérnk, úgy kilátásba helyezhetem, hogy azt az illetékes felebbvaló központi hatóságok tudomására fogom hozni, a tényállást meg fogom vizsgáltatni. A hadseregről is ki fogunk zárni minden politikai agitációt. Mi minden politikai nézettel és irányzattal szemben teljes tárgyilagosságot akarunk tanusítani, mert meg vagyunk győződve arról, hogy minden politikai irányzt becsületesen a legjobbra törekszik az összesség érdekében. Sajnos, ez a jóhiszeműségbe vetett bizalom az utóbbi hetekben háttérbe szorult és nagyon sajnálatos kölcsönös agitáció jutott felszínre. Tartsuk szem előtt, hogy valójában nem az utátkban és az eszközökben való ellentétek hangsúlyozása, hanem a célokban való egységesség és közösség dönt. Ezt szem előtt kell tartani, különösen a mai nehéz időkben, melyekben élünk.

Ezután Stein hadügyminiszter a megindult vita során kijelentette, hogy a hadsereg

sok millió tagja között sok dolog más-képpen alakult ki, mint a hogy a hadsereg vezetősége azt óhajtaná. Ha tévedés történt, megfelelő rendelkezéseket fognak kérni. Semmiesetre sem áll fenn az a szándék, hogy a hadseregbe bevigyük a politikát.

Ezután még Helfferich beszélt röviden.

Michaelis kancellár kancellár a vita végén újból felszólalt és kijelentette, hogy igen kevés anyag áll rendelkezésére ezideig annak bizonyítására, hogy felebbvalók befolyást akartak gyakorolni alantasaikra a hazafias párt érdekében. Mindenesetre a szükséges vizsgálatot meg fogják ejteni, mert nem tűrök semmiféle nyomást, vagy befolyást a felebbvalók részéről — mondotta. Ami a hadseregben való oktatást illeti, úgy ez elengedhetetlen, de úgy a kormány, mint a hadvezetőség minden politikát és politikai hárót távol akar tartani a hadseregtől és természetesen, hogy egy ilyen óriási apparátusnál esetleg előfordulhatnak hibák is.

De ezekért még nem lehet követelni az oktatások beszüntetését. A vizsgálatot mindenesetre megadjuk. Ha a politikát távol akarjuk tartani a hadseregtől, úgy az sem tűrhető, hogy a hadsereg oktatása közben kritikát mondjanak arról a válaszról, melyet a pápa jegyzékére irunk. Ha ilyen dolog megtörtént, a vizsgálat megállapítja annak részleteit és módot fogunk keresni, hogy hasonló esetek elő ne forduljanak.

Berlin. A birodalmi kancellár, a hadügyminiszter és Helfferich államtitkárnak a nagybizottságban tartott beszédei után a helyzet annyira tisztázódott, hogy jelenleg már válságról nem lehet beszélni. A nagybizottság elfogadta a pótköltségvetést és ezzel a szombati ülésen keletkezett incidens elintézettnak tekinthető.

Haga. Az amerikai kormánynak az a szándéka, hogy a semleges államokkal kötött összes kereskedelmi szerződéseket megszünteti és az entente államokkal egyetértően, új kereskedelmi szerződéseket köt, amelyben a kereskedelmet a semleges államoknak megtiltja Németországgal és a központi hatalmakkal.

— Péklegényből — államtitkár. Berlinből táviratozzák: A B. Z. am Mittag jelentése szerint küszöbön áll Giesberg centumpárti képviselőnek az új birodalmi gazdasági hivatal államtitkárává való meghívása. Az új államtitkárjelölt ismert parlamenti férfi, tagja a porosz képviselőháznak is és a centrum demokratikus árnyalatát képviseli, azonkívül vezetője a keresztény szakszervezeteknek. Eddig igen ügyes szónoknak bizonyult. Giesberg mint egyszerű péklegény kezdte pályáját.

— Hósi halál. Obersehll József hadapródjelölt augusztus hó 3-án, fejlövés következtében hősi halált halt Dorowatránál. Halála után kapta meg a nagy ezüst vitézségi érmét. Holtteste hazaszállítására hozzátartozói engedélyt kaptak.

— Újból megkezdett munka. A Martagyári tisztviselők sztrájkja ma véget ért. Orvondetes dolog, hogy a sztrájk, amelyre különben sem volt valami alapos ok, békés megoldást nyert. A tisztviselők ma reggel munkába állottak anélkül, hogy ezt megelőzőleg az igazgatóság részéről a tisztviselők szervezete előtt bármiféle kijelentés is történt volna. Az igazgatóság a katonai parancsnokságnak bejelentette, hogy a következő öt tisztviselőnek felmondott: Enseln, Keller Bence, Horvát mérnököknek, Hollós és Fehér művezetőknek. A tisztviselők ígéretet tettek, hogy az elmulasztott munkát túlórákkal fogják pótolni. A Martagyár, amely oly fontos szerepet tölt be a mai nehéz időkben, most már, hogy ezen a megpróbáltatáson is átesett, ismét a békés produktív munkának lesz a színhelye, amely az ország jó hírét gyarapítja. A derék tisztviselői kar pedig, amely oly fontos tényező ennek a nagyra hivatott ipartelepnek a felvirágoztatásában, — felismerve a reá is háruló kötelességeket, bizonyára ép olyan buz-

gatommal szolgálja a reá bízott fontos gazdasági érdekeket, mint azt eddig is tette és amint ez nagy képzettségéből telik.

— Értékpapírok magánforgalmi záróárólyama. Budapestről telefonálta tudósítónk: Az értékpapír magánforgalomban a következő záróárólyamok voltak: Magyar Hírel 1333, Osztrák Hírel 995, Agrár Bank 1030, Fabank 1034, Hazai Bank 541, Kereskedelmi Bank 5809, Magyar Bank 908, Magyar Általános Köszémbánya 2400, Salgótarjáni Köszémbánya 1380, Beocsini Cement 1300, Viktoria malom 2000, Konkordia malom 980, Borsod-Miskolci 1798, Rimamurányi vasmű 1165, Ganz-Danubius 4570, Fegyver és gépgyár 1265, Ruggyanta gyár 1350, Klotild vegyi ipar 690, Nasitzi Tanin 3000, Osztrák-Magyar Államvasut 1200, Adria Fengerhajózási 2255, Atlantica 1880.

— Gödöllő és Aszód sötétben. Gödöllőn pénteken este kialudtak a villanylámpák és megszünt a világítás úgy az utcán, mint a lakásokban. A királyi kastély is világítás nélkül maradt. A gödöllői villamostelep látja el Aszódot is világítással és Aszodon sem gyultak ki a villamos lámpák. Az üzemszünetelés oka a szénhiány.

— Megérkezett a világhírű valódi „Rex” patent beírt üveg és aparátus gyűjtemény, főzelék, husneműek stb. conserválásához. Egyedüli elárúsító Fischer Mór Arad, Neuman-palota. Városi és megyei telefon 568. 6879

Közlemény a gyorsvonatért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város közigazgatási bizottsága Barabás Béla dr. főispán elnökletével ma délután rendes havi ülést tartott. Az ülés megnyitása után a főispán kijelentette, hogy a törvény előírásának kíván eleget tenni. Mikor felhívja a közigazgatási bizottság tagjait, hogy minden ülésen kötelesek megjelenni. Aki pedig egy fél éven túl nem jelenik meg állandóan a közigazgatási bizottság ülésein, anélkül hogy távolmaradását minden alkalommal kellően igazol, elveszti bizottsági tagságát és aki egy éven keresztül ha igazolja is távolmaradását, nem jelenik meg az üléseken önként elveszti a tagságot. Figyelmezteti tehát a főispán a törvényhatósági bizottság által választott közigazgatási bírósági tagokat, hogy megjelenési kötelezettségüknek tegyenek eleget.

A polgármestéri jelentéssel kapcsolatban bejelentette a főispán, hogy egyik legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésen Mülek Lajos dr. arra javaslatára, hogy a bizottság intézkedjen, hogy a katonai gyorsvonatokhoz polgári személyek részére külön waggon csatoltassék, felterjesztést intézett a honvédelmi minisztériumhoz, ahonnan azt a választ nyerte, hogy a minisztérium ebben az ügyben nem illetékes és ezért a felterjesztést elküldte a k. u. k. Zentralleitunghoz. Ennek a hivatalnak egyik befolyásos emberéhez ez ügyben magánlevelet is írt, melyben azt kérte, ha külön waggont a katonai gyorsvonatokhoz nem csatolhatnak, legalább minden egyes gyorsvonathoz bocsásson a parancsnokság nyolc-tíz jegyet rendelkezésére, hogy azokat azon polgárok vehessék igénybe, akik igazoltan sürgős és fontos ügyekben akarnak elutazni a fővárosba. Erre a levélre most vár választ. A bejelentést Mülek Lajos dr. örömmel vette tudomásul.

Kemény Bertalan nyugalmazott műszaki főtanácsos távozásával megüresedett fegyverügyi bizottsági tagsági helyre a közigazgatási bizottság Eckensberger Károly királyi főügyész helyettesét választotta.

GAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— Pardubitz és más öt város sötétben. A csehországi Pardubitzban a városi villamos-telep szénhiány miatt beszüntette üzemét. Ezen telep még öt városnak is szolgáltatott áramot, melyek ily módon szintén világítás nélkül maradnak. A mezőgazdasági birtokok közül 520 volt villamerőre berendezve, hol a munka most ugyancsak teljesen megállt. Három város vízvezetéke áramhiány miatt szintén beszüntette üzemét.

MOZGOKEPSZINHÁZ.

* Oswald Richard-film bemutatója az Apollóban. Oswald Richard, a neves német író és rendező nem egy értékes filmmel ajándékozta már meg a moziba járó közönséget. Filmjeinek legjelesebbjei közé tartozik az Apollóban ma bemutatott négyfelvonásos bűnügyi dráma: A kínai bálvány. A detektívdramák talaját már annyiszor kitaposták az olcsó hatásra dolgozó filmgyárak, hogy különös figyelemmel kell fogadnunk Oswald logujabb munkáját, amelybe teljesen eredeti ötleteket vitt s egy ellopott kínai bálvány körül sikerült olyannyira komplikált és izgalmas mesét szőnie, hogy a néző érdeklődését a végsőkig tudja felesigáznai. Már a dráma közepénél tartunk, s még mindig benyolódik az idegizgató történet s nem is sejtjük, hol koressük a kivezető utakat, míg aztán a negyedik felvonás végén egy szenzációs detektív világosságot vet a homályos eseményekre. A premier publikuma nagy elismeréssel nyilatkozott a nagyszerű bűnügyi filmről, amelyet még kedden mutat be az Apolló-színház.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 9-én, kedden

B. Bérlet.

B. Bérlet.

Szép asszony.

Vígjáték 3 felvonásban.

Kezdeté este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

NYILTÉR.

Szomorodott szívvel tudatom, minden ösmerősöm és jó barátommal, hogy felejtetlel férjem

Dr. Ligeti Lajos

kir. közjegyző,

ez év október hó 2-án Kolozsvárott elhunyt s ott eltemettetett.

Arad, 1917. október hó 8.

6898

özv. Dr. Ligeti Lajosné,
Kiss Hajnalka.

Minden külön értesítés helyett.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátok és ismerősök, kik forrón szeretett férjem, illetve apa, nagypapa és rokon

Bienenstock Lipót

elhunyta alkalmával részvételükkel fájalmunkát enyhíteni igyekeztek, fogadják hálás köszönetünket.

6887

A gyászoló család.

Veszély:

nehány drab szép

perzsaszőnyeget.

Laveleket a kiadóba kérek „Földbirtokos” jeligére. 6841

Egy ügyes fiu
kifutónak

nyomdánkban jó fizetéssel felvétetik.

A béke küszöbén

1917. október 1-én

új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrisebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborus híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a legtartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona

Fél évre 18 korona

Negyed évre 9 korona

Egy óra 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

CSAK

RÁDIUM

SÓSBORSZESZT

használjunk test és egészség-
ápolásra.

Nagy üveg ára	K. 6.60
Közép üveg ára	K. 3.30
Kis üveg ára	K. 1.20

Gyártja:

A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok
Szeszfinomító Res. v. társasága
Nagykanizsán. 4891

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai tehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző
gyógybor, vérszegények, láb-
badozók, sarkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bonne
a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis
palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer,
finom fűszeres ízű, zson-
gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor.
Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-
vaiva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a mo-
ségezen összerendezhető Acido pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható készítőnél:

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszer-tára

Arad, Andrásy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruha etük

szállítására legjobbat szer a PETRIS
szappan, ára 2 kor. és HADAR
hírtörp, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitünő, a maga nemében pá-
ratlan szerrel minden alkalmat-
lan szőrt eltávolít, nyak vagy karok-
ról, stb minden fájdalom né-
an pár perc alatt okvetlen el-
távolít. Ára utasítására 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrásy-ut 22. szám.

Apró hirdetések.

Kiadó lakás.

Lépcsőházi butorozott szoba, október 15-ére kiadó. Anich-u. 2. szám. 6897

Sarkad, Hátár-u. 9. szám

házban 2 szoba és konyha, minden hozzátartozóval, október 15-től kiadó. 6798

Lakást keres.

Keresek

2 egymásba nyíló, elegáns butorozott szobát a város közepén. Ajánlatot „Gyár-üzemeltető” jelige alatt a kiadóhivatalba kerék. 6802

Ingatlan.

350 kath. hold,

prima minőségű szántóföld kitűnő gazdasági épületekkel, urf lakással, esetleg teljes felszereléssel, Bajsa község mellett (Bácsmező) eladó. Fejlesztést nyújt: Dr. Grosz Endre, Arad, Petőfi-u. 7/b. 6896

Magánházas.

csakis jókarban levőt, közel a belváros-hoz 20 000 koronáig, veszek. Imrich Jánosné, Makó. 6891

Videkről beküldészek

alkalmas, azonnal elfoglalható nyílt 7 nagy szobával, fürdőszobával, urasági mellékhelyiségekkel, istálló és irodapépülettel, gáz- és villanyvilágítással Aradon, Fábiana Gábor-utca mellett. Bővebbet Halpern Miksa, Szabadság-tér 1. 6900

Érdé ház.

Gizella-utca 3. sz. omeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Hátár-utca

16. számú sarokház eladó. Bővebbet Kálvin János-utca 5. szám. 6678

Zsigmondháza,

a Marosparton 78. számú adómentes új ház, eladó. 6837

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Matteine-féle

patkány- és egérintés

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintésszer-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintésszere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintésszer bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine”
vegyszerlaboratorium

Arad, Heros Beni-tér 1. szám
Telefon 10-45. 501

Nyomdai

tanulóleányok

jó fizetéssel

felvétetnek.

Cím a kiadóban.

Tisztelettel értesitem Aradváros és Aradmegye n. é. közönségét, hogy a Deák Ferenc-utca 29. szám alatt a volt Csizmadia-féle

vendéglőt

(a Balaton-kávéház mellett) megnyitottam. Kitűnő konyha. Abonensek elfogadtatnak. Tisztán kezelt italok.

Nagyrabecsült pártfogásért esedezik

Lőkövits Rózsika. kiadóhivatalban. :-:

Nagymennyiségű pléh pánt

eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Használt csomagoló

papír megvételeire keresetlik. Bővebbet a

kiadóhivatalban. :-:

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Lutiser Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtörmet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezeltem betegeimet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájradiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tömések (piombák), mérsékelt díjazással mellett készíttetnek. Belső partfogászat kerve tisztelettel **Mohr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő, Rendelő órák: d. a. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 óra belül kisélyíttetnek. 401

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes íze és jóságánál fogva felülmúlja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávéskanál, egy teáshoz pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Vízion-**előrusítóknak nagy áronedmény. Képviselet:

Beth József, Heim Domokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-u., Földes gyógyszerárál szemben. Ugyeljünk a Herskovits névre. 6197

Használt ólom megvételeire kerestetik.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcórt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arciszétfalanságot. **Ara egy tégelynek 2- K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpad gyógyszerárálban

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Női kelengyének való:

6 vég Runburgi vászon,
3 vég Schroll-féle siflon,
1 vég legfinomabbfehér parchett,
2 vég tarka vászon,
Fél vég legfinomabb batiszt,
4 kreton ruhára való,
Két legfinomabb pongyolára való
ma már beszerezhetetlen
árak, magánkézből

eladó.

Vételár 20.000 korona.

Cím a kiadóhivatalban. 6858

250-1917. végri. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-c. 102. paragrafusa értelmében ezennel közli, hogy a maraduai kir. járásbírósnak 1917. évi Pk. 1550. számú végzése következtében Krisán Miklósné javára 85 kor. s jár erejéig 1917. évi július hó 31-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 3200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: telhen és egyéb ingók nyilvános árverésen eladandak.

Mely árverésnek a maraduai kir. járásbírósnak 1917. évi V. Pk. 1550-3. számú végzése folytán 85 korona tőkekövetelés és eddig összesen 140 kor. 15 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Maroskaproncán a községházánál leendő megtartására 1917. évi október hó 22-ik napjának d. e. 11 órája határidőül kitűzetik s ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel li-vatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t-c. 107. és 108. paragrafusai értelmében készpénzizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t-c. 120. paragrafusa értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-rádna, 1917. évi okt. hó 5-ik napján.

Tichy Árpád,

6882 kir. bírósnagi végrehajtó.

Viszketegséget,

szömör, ruh leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti

„BARNA ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes Dr. Fleisch-félét kérjünk. Próbá tégely 1.00 k., nagy tégely 3.-k. Családi tégely 9.-k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárálban, Andrassy-tér 22. 7151

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden más hirdetés ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.

A vastagabb betűkkel írtakat az alábbiak szerint kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 2 koronára.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Előkelő,

tesz, intelligens uriaszony, tűzterített v. repülőgépek ismerettségét keresi, aki hosszabb időt tölt itt és elszóráskodtatná. Leveleket „Szóráskodás” jelleg alatt a kiadóba kér. 6892

Alkalmazást keres.

Intelligens

magyar nő, németül is beszél, keres magános urhoz puustára vagy urasági házában, házikóasszonyi vagy háztartásnöve állást. Leveleket „Megbízható” jellegre kér. 6811

Alkalmazást nyer.

Egy jó munkás

cépezettség, azonnal felvétel. Fizetés meg egyeztetés szerint. Arad, Ferenc Ferdinánd-utca. 24. 6885

Deutsches Kinderfräulein

wird zu 3 kleine Mädchen aufgenommen. Bathyanay-u. 32., II. St. 6895

Perfect

gyors- és gépiró, ki németül is tud, azonnal felvétel aradi részvénytársaságban. Bővebben a kiadóhivatalban. 6888

Gyermek- és gépírásban

előkelően járta, gyakorlott írodistanót keresünk. Aki németül tud, előnyben részesül. Kornis Testvérek, Arad, Vörösmarty-u. 1. 6894

Vas- és lánccserzésre

egy körkörös fű tanulókat felvétel. Monczar A. Adolf, Pankota. 6870

Fr. Anlein

zu 3 und 6 Jahren Mädchen wird sofort aufgenommen. Braun Adolf Holzhandlung, Ujmihelaka. 6858

Megvárás kávéházban,

azonnali belépésre háziszőge és takarító nő keresetlik. 6890

Nyomdász-tanulókat

felvétetik két fű, kik a 14. évet betöltöték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebben a kiadóhivatalban.

Vétel és eladás.

Egy darab tonyhosbika,

két és fél éves, eladó. Uraságnak vagy közegeknek ajánlom. Ordódi Andras, Arad, Gaj-tanya, Homozs-dűlő 11. szám. 6892

Hasznaít,

jókarban levő püchcstorna és atók megvételre kerestetnek. Cím a kiadóban. 6883

Tisztán kosult libasair

kapható Krauszénál, Árpád-tér 3. 6890

Dívata bunok,

éjszi és téli, 2, 3 és 5 koronaért, magyar szövegű, kapható Kniesser I. és társ könyvkereskedésben, Dob-u. 1. 6896

Két

önkéntes köpeny és egy önkéntes ruha, eladó. Cím a kiadóban. 6889

Hagyomány

makói érítés, valamint petrózsolym és egyéb magvakat, ugyazintén edes nemes termadagványt, melyek csiraképeségéért, fajlisztaságáért felelősséget vállalunk, legolcsóbb napi áron szállítunk. Fogházamat maximális, termát piac áron adunk el. Áruforgalmi részvénytársaság, Makó. 6821

Egy orihás

vidéki városkában, egy hátszóba, férfi-szóba, zongorával, könyvtárral és egy perzsabunda, eladó. Cím a kiadóban. 6884

Egy belovagolt,

setal, szürke katonatiszti hátszó eladó. Megtekinthető Csernovits Péter-utca 24. szám alatt. 6899

Baromfi

elleni szer „Tikín” kapható egyedül Vajdits gyógyszerárban, Ferenc-ter. Kis üveg 1-90 kor., nagy üveg 3-50 kor. 2847

Lakolat

tanfolyamok, tiskák, ír- és rajzszerek, a legolcsóbban szerezhetők be Beák Béla könyv- és papírkereskedésben, Forray-utca, Gr. Nádasy-palota. 4421

Aranyat beváltom

a legfinomabb egy gramért 11 koronát, 18 karátosért 9 koronát, 16 karátosért 8 koronát, 14 karátosért 7 koronát fizetek Brandes órák- és ékszerész, József főherceg-utca 12. szám. (Lutheranus templom mellett.) 5518

Hasznaít ólom

megvételre kerestetnek. Bővebben a kiadóhivatalban. 7892

Hasznaít táskák

házi használatra kiváló minőségben kaphatók Braun N. A. Ioschke-társaság és vegyszerei elikket gyárában, Arad, Boros Béni-ter 7. szám. Iamészledek nagy árkedvezményben részesülnek. 6601

6 hectoliteres herés

eladó. György-utca 108. 6856

Kettő darab araps, szürke

kintős lovak, szerszám és hintóval, kettő darab igásó, könnyű stráfkocsival, bevonulás miatt, azonnal eladó. Tudakozóként Károlyi p. u. Brádon. 6807

Meterbenzint,

vagy benzint veszek. Panker, Fácán-utca 6. szám. 6844

3 db. jókarban levő

ponyva 6 m. hosszú, 5 m. széles, eladó. Megtekinthető Weichert Jánosnál, Csernovits Péter-utca 13. 6892

Elegáns városi bunda,

vesting angol kockás szöveteből, prima mészir és, nagy biber gallérral, eladó. Megtekinthető 16-ben 1-2-ig, este 6-7-ig. Andrássy-ter 17., II. em., 6. a. 6709

Vitrinbe

valódi Capo di Monte márkával ellátott művészi porcelán figurák, ugyazintén gyönyörű antik poharak érkeztek Hajek Antal utóda, üveg-porcelán kereskedése Forray-utca. 6863

Gyógyászat.

Röh és vinkettség

elleni fehér kőnes kapható egyedül Ferenc-ter Vajdits-gyógyászterében. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Hehs Vasas chimabera.

Suvenon szer vérzékenység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vörjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és minden infektióból eredő megbetegedés ellen ugy fejtőnek, mint gyermekeknek. Ára 5.- kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

A drága vanília

teljesen pótolja a pompás zamata Vanílión, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrászoknak, vendéglátóknak nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK.

Részvénykibocsájtási hirdetmény.

Intézetünk részvényeseinek 1917. évi október hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlése, igazgatóságunk javaslata folytán a társasági alaptőkénck 13 125 drb., egyenkint 400.— korona névértékű új részvény kibocsájtása által 5,250.000.— koronáról 10,500.000.— koronára való felemelését határozta el, az alábbi módzatok alapján, mely részvénykibocsájtás után befolyó 6,562,500.— korona összegből 5,250.000.— kor. a részvénytőkéhez, 100.000.— korona a tisztviselő nyugdíjalaphoz — annak 400.000.— koronára leendő emelése céljából — s a kibocsájtási költségek levonása után fenmaradó összeg pedig az általános tartalékalapunkhoz csatoltatik.

A közgyűlés a részvénykibocsájtási feltételeket a következőkben állapította meg:

1. Az intézet alaptőkéjét 5,250.000.— koronáról 10,500.000.— koronára felemeli, s ezen célból 13.125 drb., egyenkint 400.— korona n. é. új részvényt bocsájt ki.
2. A részvények kibocsájtási, illetve átvételi árfolyama 500.— koronában állapítottatik meg.
3. **Részvényjegyzési határidő: 1917. október 31.**
4. A kibocsájtandó új részvényekre a jelenlegi részvényeseknek elővételi joguk van, mely elővételi jog legkésőbb 1917. október 31-ig gyakorlandó. Azon részvényesek, kik elővételi jogukat ezen időig nem gyakorolják, igényeiket elvesztik, s az ilykép szabaddá vált új részvények szabad kézből való értékesítésére az igazgatóság jogosított.

5. Minden bélyegzés végett bemutatandó egy régi részvény, vagy két részvényutalvány alapján egy új részvényre gyakorolható az elővételi jog. Egy részvényutalvány alapján egymagában elővételi jog nem gyakorolható.
6. A részvények, vagy részvényutalványok, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, intézetünk központjában bemutatandók, s azon körülmény, logy az elővételi jog érvényesítettett, a részvény, vagy részvényutalvány lebélyegzése által (Elővételi jog gyakorolva 1917.) állapítottatik meg.
7. A befizetések részvényenkint a következő határidőkben teljesítendők:
 1917. október 31-ig az elővételi jog gyakorlása alkalmával 250.— korona és 3 korona bélyegilleték,
 1917. december 15-ig pedig 250.— korona.
 A fizetésről ideiglenes elismervény állítottatik ki. A részletbefizetések után, a befizetés napjától 1917. december hó 31-ig 5 százalék kamat fog megtérítettetni. Minden késedelmes befizetés után 6 százalék késedelmi kamat fizetendő.
8. Valamennyi részlet és a bélyegilleték befizetése után, az ideiglenes elismervények új részvényekkel lesznek kicserélve az igazgatóság által meghirdetendő időben.
9. Az új részvények tulajdonosai 1918. január 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint az alapszabályok szerint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részesednek.

Arad, 1917. október hó 8-án. 6431

Aradi Ipar- és Népbank
Szalay Károly, a. k. Hehs, a. k.